

Uredništvo in upravnništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

**izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.**

Rokopisi se ne vračajo.

**Z uredništvom se more govoriti
vnek dan od 11.—12. ure dopold.**

Telefon št. 113.

Harvatska lista:

Celo leto . . . . . 12 K
Pol leta . . . . . 6 K
Četrt leta . . . . . 3 K
Mesečno . . . . . 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 45

Maribor, dne 22. aprila 1910.

Letnik II.

Na stražo in na delo!

Ako se ozremo v našo preteklost, vidimo dolgo vrsto težkih in vročih bojov. Ko smo se vzbudili iz dolgega, stoletnega spanja, se vzravnavali in hoteli pri-
četi hoditi, nam je na vseh straneh zastavil pot brez-
obziren in nasilen sosed. V neprestanih bojih smo si
potem priborili postojanko za postojanko in naš na-
sprotnik, ki se je v začetku prezirljivo rogal našemu
prerojenju in na zunaj dosledno zanimal naš obstoj,
je začel počasi, prisiljen od naše mlade, nezlomljive
moči, nas vpoštevati. Vedno bolj se širi med nemški-
mi krogi prepričanje, da se z ignoriranjem in negi-
ranjem nas ne da več spraviti iz sveta in da treba
zavzeti drugo taktiko. Prva etapa našega razvoja je
za nami. Nasprotniki naš upoštevanje.

Govoreč dokaz za to je uvodni članek v „Ta-
gesposti“ od 21. t. m. Članek izvaja med drugim:
„Slovanski narodi okoli nas so se okrepili. Iz nekdanj
nemške Prage je nemštvo pregnano in že nastopajo
češke manjšine v čisto nemških krajih pot osvaja-
valne politike. Na nasprotnem koncu države, v Dalmaciji,
so Italijani že ob vso oblast in na Primorskem se mo-
rajo za njo boriti. Na Kranjskem so pa postali Slo-
venci neomejeni gospodarji. Ako premostrivamo ta raz-
voj, potem nam postane jasno, da so fraze o manj-
vrednosti Slovanov prazne in ne učinkujejo . . .

Fakt je: Cela armada slovanskih juristov, pro-
fesorjev, zdravnikov in tudi tehnikov je vzrasla in
prekaša Nemce, ako ravno ne v strokovni izobrazbi,
pa v znanju jezikov.“

Radi tega pozivlja članek k učenju slovanskih
jezikov in pravi, da se morajo alpski Nemci radi ali
neradi učiti slovenskega ali hrvaškega jezika, ker
„le možnost, da stopimo z nasprotnikom v najožji
stik, nam lahko olajša obrambo.“

To so članekarjeve misli z ozirom na jezikovne
in kulturne razmere. Potem se dotakne pa gospodar-
skih razmer in pravi: „Mi smo toliko časa govorili o
gospodarski premoči nemškega naroda, da so imeli
Slovani čas, svoje manjše vrednote zboljšati in vse
šibkejšje moči zbrati, ter so stali pred nami hipoma

kakor mogočen faktor . . . In sedaj se čudimo, kako
je mogoče, da prihajajo velika posestva na Štajer-
skem v slovenske roke in da nastopajo večkrat kot
kupei ljudje, ki nimajo nobenih lastnih sredstev. V
takih slučajih tvorijo oporo slovenski denarni zavodi,
ki v zvezi s češkimi predstavljajo slovansko-na-
cionalno moč, ki je ne smemo podcenjevati, ker bi bi-
lo to glupo.“ Logična posledica teh dejstev je potem
za člankarja poziv k združenju in k boljšemu izrab-
ljanju vseh nemških gospodarskih sil, ker „drugače
bo naše nazadovanje še hitreje napredovalo.“

Konsekvence, ki jih moramo mi izvajati iz te
spremenjene nemške taktike, so:

Skrbeti moramo, da se naše uradništvo stro-
kovno popolnoma izobrazijo in usposobi, da bo boljša
kvalifikacija nemških uradnikov nemogoča. Naše di-
jaštvo se mora globoko zavedati, da ni strokovno iz-
popolnjenje samo potrebno iz osebnih bodisi že mate-
rielnih ali idealnih interesov, ampak da je to vele-
važno narodno-obrambno delo, ker sposobno sloven-
sko uradništvo bo gotovo krepka ovira prodirajoče-
mu nemštvu.

Nadalje mora biti naloga naših v to poklicanih
faktorjev, v prvi vrsti poslancev, potem žurnaliste
in sploh vse javnosti, da brezobzirno in dosledno po-
bijamo zloglasne kurze, iz katerih izidejo nemški u-
radniki s sposobnostnimi spričevali, a brez znanja
jezika. Če je Nemeč res sposoben slovenščine, potem
mu gotovo ne moremo braniti na Slovensko, akoravno
tako vsiljevanje ni ravno kulantno. Dopustiti pa ne
smemo, da bi ljudje, ki imajo sicer spričevala, ki pa
ne znajo ne mrvice slovenski, ali pa mrevvarijo našo
lepo zvanečo materinščino, da morajo človeka ušesa
boleti, veljali za enakovredne z našimi dveh ali treh
jezikov popolnoma zmožnimi uradniki. Vsakega, ki
govori samo kako spakedrano, nerazumljivo sloven-
ščino, ki ima za njega samo par besed, moramo sma-
trati za trdega Nemca in tako z njim postopati. Ako
bomo vestno stražili, se bomo že ubranili takih „ni
jih treba kurzovcev.“

Z ozirom na gospodarski moment, ki je tudi o-
menjen v „Tagesposti“, pa nam veljaj načelo: Ljud-

stvo moramo gospodarsko izobraziti in mu vkoreniti
prepričanje, da je le v združništvu mogoča rešitev
in napredek naših ekonomičnih odnosov. Z dosled-
no zapovrstnostjo morajo kakor posledica tega izob-
raževalnega dela nastati v vseh naših župnijah raz-
ne zadruge in posojilnice. Ko bo vsa Slovenija, ali
še boljše, vsa Jugoslavija, vsak njen kotiček, prepre-
žena z raznimi gospodarskimi zadrugami, ki bodo
vse strnene v mogočno, tesno organizacijo, potem bo
to nacionalna sila, ob kateri se bodo razbili besni na-
skoki nasilnih tujcev. Da se pa to vresniči: Na
delo!

Südmarka širiteljica protestantizma.

Vedno bolj se kaže, da je Südmarka poslanica
pruskega lutrovskega „Gustav-Adolf Vereina“. Mno-
go vode je moralo poteči po Muri, predno so prišli
nemški krščanski socialci do tega spoznanja. „V Gr.
Volksblattu“ je še lansko leto vel Südmarki zelo pri-
jaznen veter. Gospodje graški krščanski socialci so se
kregali nad nami, če smo jih mirno opozorili na na-
selniško delo Südmarka, ki tudi v vrste katoliških
Nemcev vlija polagoma idejo losvonromstva. Vodite-
lji krščanskih socialcev in uradniki okrog „Grazer
Volksblatt“ pa tega niso verjeli, in so bili popolno-
ma prepričani, da se bo malo število protestantov, ki
jih je naselila Südmarka v Št. Ilju, sčasoma prelevi-
lo v pohlevne nemške katoličane.

Pa kako so se ti preroški gospodje motili! Šte-
vilo protestantov v Südmarki koloniji rase dan za
dnevom. Vedno nove družine pošilja Südmarka potom
Gustav-Adolf Vereina na jezikovno mejo, m n o ž i j o
s e p a ž e t u d i o d p a d i. Na to graški gospodje
niti v sanjah niso mislili. Protestantovski naseljenci
uplivaajo na svoje sosede, podložnike, viničarje in po-
sle v smislu svoje vere. Slikajo jim, kako prost je
človek, ki se pridruži lutrovskemu veroizpovedanju.
Ni spovedi, ni strogih postov, tudi drugi verski nau-
ki so prilagojeni slabi človeški naravi.

Ker že itak vlada v teh krajih verski indife-
rentizem, pač ni čudno, če so se odpadi od katoliške
cerkve začeli množiti. Izstopajo celo viničarji, hlapci,
dekle itd. Na ta način je bilo mogoče, da se je prote-
stantizem samo v Št. Ilju do danes mogočno okrepil,
in šteje okrog 200 vernikov.

PODLISTEK.

Naša misijonska dežela.

(Slika iz Bosne).

Več kot 400 let bila je cerkev v Bosni sužinja
Islama. Verige so sicer že strte, cerkev se je osvo-
bodila, a vendar je življenje bosanskih katoličanov še
zelo žalostno v kljub neumornemu prizadevanju nad-
škofa Štadlerja.

Turki so še vedno skoro v vsakem oziru mo-
gočni gospodarji dežele. Katoličani so le njihovi ubo-
gi kmetje brez lastne zemlje, brez premoženja, ali pa
ubogi delavci in rokodelci; le redkokje ima katoličan
precejšnjen premoženje.

Na mnogih krajih ni cerkva, ali spodobnih bo-
žjih hiš; dušni pastirji morajo živeti od radovoljnih
milodarov ljudstva, ki živi že itak v velikem pomanj-
kanju.

Pred 80 leti niso imeli kristjani še nobene svo-
je šole. Sedaj jih imajo katoličani 32, razkolni Srbi
69 in Turki 1033. Vlada je seveda že ustanovila 417
šol za vse brez razlike vere.

Vkljub temu je še čez 80% prebivalstva, ki ne
zna čitati. Samo malo otrokom je dana prilika, obis-
kovati šole in se v njih učiti krščanskega nauka;
molitve in najpotrebnejše verske resnice uči bosniško
deco — kakor že pred stoletji — še zdaj edino le
skrbna mati. Temeljiti veronauk je bil dosedaj na
mnogih krajih nemogoč.

Da se pri takih razmerah širi takozvana mo-
derná kultura in moderno brezverstvo v Bosni bolj
kakor drugod, se nam ni čuditi. Škoda pa trpi kato-
liška mladina, najsibode v šolah, ali pa tudi pri de-

lu. Da se reši mladina, posebno dijaki in učenci,
preteče nevarnosti, in da se vzgoji dobro katoliško
izobraženstvo, to je vprašanje, ki je za katoličane v
Bosni najvažnejše, da, vitalnega pomena. Kakšna
mladina, taka bodočnost!

Tudi protestantizem, ki prireja takozvane dru-
žinske večere, ni male nevarnosti. (Ob teh prilikah
se agitira za protestantizem z velikim uspehom; vrh
tega še izdaja Gustav-Adolfova družba protestantom
v Bosni velikanske svote za zidanje cerkva in molit-
venic. Prva protestantovska cerkev se že zida pri
Prnjavoru.

Največja nevarnost pa preti katoliški cerkvi od
Srbov. Teh je v deželi 800.000, dočim Turčinov sa-
mo 600.000, in katoličanov k večjem 450.000. Ta ne-
varnost je tem večja, ker so Srbi večji del sami bo-
gatini, poleg tega dobro organizirani in zelo vstraj-
ni pri izvrševanju svojih namenov.

Da čim lažje dosežejo svoje namene, si skušajo
pridobiti kolikor mogoče zemlje, polastiti se delavst-
va s pomočjo socialnih demokratov in njihovi inteli-
genci priboriti polagoma vsa vplivna mesta v deželi.
Ako se jim to posreči, tedaj so se Srbi polastili de-
žele brez orožja. In nobena državna modrost ne bo
mogla več na tem kaj spremeniti.

V novem deželnem zboru bodo imeli Srbi 34
poslancev, Turki 24, katoličani pa samo 16! Katoli-
čani bodo tedaj v veliki manjšini.

In vendar so samo ti edina zanesljiva zaslomba
avstrijske vlade. Ako pade ta zaslomba, potem je
težko misliti, kako se bodo uresničili upi, katere ima
Avstrija glede Bosne in Balkana. Zatorej se mora ta
edina zaslomba utrditi.

Tega pa ne morejo katoličani v Bosni sami. Ni
jim mogoče vsled njihove revščine in stiskanega po-
ložaja ustanoviti posebnih cerkva, šol in dobrotelnih

zavodov. Od vlade, ki v svoji kratkovidnosti ne raču-
na s prihodnostjo, nimajo dosti pričakovati, ker ona
se ne drži samo gesla enakopravnosti, ampak še pro-
težira Srbe in Turke.

Radi tega so katoličani navezani na podporo
svojih zunanjih verskih sobratov. Bosna se mora te-
daj prištevati misijonskim deželam. Posebno za Av-
stro-Ogrsko je brezdvomno najvažnejša misijonska
dežela.

Podporno delo pa ne sme obstajati samo v tem,
da podpiramo posamezne cerkve in duhovnike v Bos-
ni. Ustanoviti se morajo zavodi, najti se morajo sred-
stva, katera omogočijo, da se katoliške moči združi-
jo, organizirajo in oborožijo za boj za najsvetejšo sve-
tinjo.

Tako delo je posebno važno za mladino, poseb-
no za dijaštvo. V tem smislu se je že pričelo delo-
vati. Sklenilo se je, v Sarajevu ustanoviti katoliški
mladinski dom s cerkvijo. Ta zavod bi naj bil zave-
tišče moške mladine, ob enem pa tudi zbirališče ma-
rijanskih kongregacij in družb, središče in ognjišče
katoliškega življenja in vrvenja.

Temu podjetju načeljuje znani jezuit P. Punči-
gam, profesor na nadškofovskem semenišču v Sara-
jevu, ki nujno prosi za mile darove v podporo dobri
stvari.

Prva Slovenca na švicarskih ledenikih.

Potopljene črte — spisal A. Cilenšek.

1. Titlis (3239 m).

Kaj ne, da je čudno ime, s katerim se ponaša
najvišji vrh zapadnih končin mogočne Finsteraar-
hornske gorske skupine?! Prav rad bi razložil nje-

Südmarka gre še dalje. Da položi trden temelj protestantizmu, stavila bo z denarjem Gustav-Adolf Vereina v St. Ilju protestantovsko cerkev in šolo. To je faktum! Določen je že prostor za obe stavbi, kjer se bo potem en gross delalo za širitev lutrovstva in — protijavstirske državne misli. Ali bo nemške gospode krščanske socialce mikalo iti k polaganju temeljnih kamnov teh stavb, nam še danes ni znano.

Dne 18. aprila je pastor Albani, ki je z neoprotetantom Fraissom organizator šentiljske lutrovske kolonije, v Ljubnem na Gornjem Štajerskem v svojem poročilu o teh kolonijah, izjasnil krščanskim socialcem njihovo prejšnje mnenje. Izjavil je med drugim: „Südmarka naseljuje na Štajersko izključno same protestantovske inozemce.“ Zabavljaj je na drzen način čez štajerske katoliške Nemce in rekel je: „Nemški Štajerci niso za nič, nadomestiti jih moramo z Nemci iz Rajha.“ No, sedaj je postalo „Grazer Volksblatt“ vendar preveč. Prišel je do spoznanja, da se je korenito motil, ko se je tako vroče zavzemal za Südmarkino delo, in je omalovaževal naše opomine, da se je Südmarka le zato najbolj vrgla v naše kraje, da, ne samo pomenuje, ampak tembolj vkorenini v pomembnih krajih losvonromstvo in vsenemško državno misel.

Razočaranje, ki je zavladalo v nemških krščansko-socialnih krogih, je umevno, a so ga gospodje sami zakrivali, ker so redili toliko časa gada na svojih prsih.

Nekoliko številok.

Položaj naših državnih financ je silno žalosten. Ako v kratkem ne pride do temeljite sanacije, je polom neizogiben. Nasilna nemška nadvlada, ki ji je lastna udobnost in polne vladne jasli — vse, interesi države in drugih narodov pa trazen — nič, je dovela državo v te finančne teškoče. In vendar se še sedaj merodajni krogi nočejo spametovati in otresti onih, ki so največji škodljivci državnih koristi.

Naša država ima sedaj 11.932 milijonov kron dolga, to je skoro 12 milijard. Od tega dolga moramo plačati na leto 469 milijonov kron samih obresti, to je za 120 milijonov več, kakor donašajo vsi direktni davki. Ako h temu še dostavimo, da je od teh dvanajst milijard naloženih šest milijard v podjetjih in napravah, ki so neproduktivne, potem je ves tristen položaj očividni.

Res je, da so od leta 1902 stroški za vojaštvo silno narasli. Naša državna polovica je izdala od 1. 1902 za izvanredne vojaške potrebe, v prvi vrsti za mornarico, 413 milijonov.

A ravno tako je pa tudi fakt, da se je v nekih dobrih letih, ki so pa žalibog že za nami, silno malomarno in ležerno gospodarilo. 770 milijonov je bilo še pred par leti v državnih blagajnah in vsi se spominjamo, kako se je vlada in vse reptilno časopisje hvalilo, ko je predložil bivši finančni minister proračun, ki je izkazoval čez 300 milijonov prebitka. Dve, tri leta so minula, in vse te slave že ni več. V naših državnih kasah vlada že brezprimerna suša. V teku 16 mesecev zahteva vlada že v tretje, da ji zbornica dovoli kredit. Še-le v decembru se je sklenilo najeti 139 milijonov kron posojila, in po preteku par mesecev bomo sedaj že zopet šli iskat 220 milijonov kron na posodo. To je na vsak način nezdravo in nevzdržno.

Da se pa to temeljito zboljša, bo treba korenito reformirati skoro vse panoge, ki so s finančnim v-

gov pomen, toda z Jankotom Mlakarjem sva imela res premalo časa, baviti se s švicarskim nemškim narečjem, ki je inostrancu knjiga, zapečaten s sedmerimi pečati. Naji so bolj mikali nja razriti ledeniki, ki se tako krasno vidijo od planinskega hotela Hess (1790 m), kamor sva po večurni, deloma jako strmi hoji čez Pfaffenwand došla iz idiličnega Engelberga ob 6. uri zvečer dne 17. avgusta m. l.

Ko sva v čedni sobici prvega nadstropja odločila dokaj težka nahrbtnika, cepina, dereze in vrv, ter naročila večerjo, sva se podala takoj na rekognosciranje nadaljne poti. Švicarski alpski klub ne pozna one lepe navade naših planinskih društev, ki tako skrbno z barvami mažejo gorske steze; odveč so jim tudi potne tablice. Z natančnim zemljevidom v roki sva se povzpela na Laubersko škrbino ter se kmalu prepričala, da bode že šlo brez vodnika na ledene vrhove Titlisa, kojega so ravnokar zlatili zadnji žarki večernega solnca.

Po okusni skupni večerji, katere se nas je udeležila dvanajstotica, sva se s tovarišem še nekaj časa zaupno pogovarjala s kraljem Davidom ter se potem za kratke tri urice vrgla v sladko naročje Morfejevo.

Točno ob dveh naju zbudi živi buditnik v osebi hišnega sluga.

Kar skokoma dava slovo melkim posteljam ter hitiva odpirat balkonova vrata. Jasna noč naju takoj spravi v izborni voljo; prepričana sva, da bova imela krasno vreme.

Da se ohrani na licu naravna maščoba, ki zabrani na ledenikih zelo neprijetno vnetje kože, se nič ne umijeva, ter sva kmalu pri zajutruku, ki sestoji iz surovega masla, čistega naravnega meda, sira, sladko-vkuhanega grozdja, bele kave in kruha. Vsem tem dobrim rečem pravijo Švicarji „Frühstück complet.“ Mislim, da mi ni treba še posebej povdarjati, da sva se lahko najedla do sitega.

prašanjem le v rahli zvezi. V prvi vrsti pride v poštev naše uradništvo. Svote, ki jih izdamo, da redno funkcionira državni aparat, so tako ogromne, da je reorganizacija v tem oziru brezpogojno potrebna.

Leta 1908 so znašale vse uradniške plače z dietami vred 565 milijonov, penzije 80 milijonov, in 41 milijonov se je izdalo za orožništvo, financiranje in justično stražo, torej vsega skupaj 693 milijonov. Leta 1909 znaša ta svota gotovo že nad 700.000.000 kron. To se pravi z navadnimi besedami, da stane uradništvo državo eno četrtino vseh državnih dohodkov. Minister za notranje zadeve baron Haerdlt sam je z ozirom na te številke izjavil: Katere privatno podjetje bi moglo izhajati, če bi ga samo perzonal stal eno četrtino? Tega tudi ni v nobeni državi, in v Prusiji n. pr., ki je hudo birokratična, poleg tega pa bogatejša, ko mi, opravlja v mnogih resortih en uradnik toliko, kolikor pri nas trije. Zmanjšanje števila državnega uradništva je zato res prenujna zahteva.

Da pa ni taka reorganizacija, ki naj olajša breme, ki tlači vse stanove, potrebna samo pri državni upravi, ampak v še mnogih drugih ozirih, nam ni treba poudarjati. Gotovo pa je, da se bodo te neprijetne številke spremenile samo tedaj, ako se bodo začeli merodajni faktorji naslanjati na vse, državo ohranjajoče elemente, drugače ne.

Politični pregled.

Usoda štajerskega deželnege zbora.

Nemško-nacionalna korespondenca javlja: Vesti, ki so v zadnjem času krožile glede delamoznosti v štajerskem deželnem zboru v javnosti, so neresnične. Odločno moramo povdarjati, da ni misliti, kakor prej tako tudi danes na to, da bi Nemci s kakimi koncesijami napram Slovincem odkupili njihovo obstrukcijo. To je principiarno stališče štajerskih nemških nacionalcev, katerega ne morejo opustiti.

Ako je to trmoglavno negiranje opravičenih slovenskih zahtev res prepričanje nemško-nacionalne večine, potem so avspicije za usodo štajerskega dež. zbora gotovo zelo slabe.

Državni zbor.

Seja 20. aprila.

Službena pragmatika.

Zbornica nadaljuje danes debato o službeni pragmatiki. Izmed mnogih govornikov, ki so se oglasili k besedi, omenjamo češkega agrarca Kotlara, ki je kritiziral vladni načrt, ker hoče oropati sodnike neodvisnosti in jih veže, da tudi pri jurisdikciji pazi na interese države in prebivalstva. Iz tega vzroka in pa ker so državnopravne svobodščine uradništva sploh po tem načrtu v nevarnosti, bodo glasovali češki agrarci proti predlogi.

Tudi Poljak Swiertina se je izjavil, da je službena pragmatika v sedanjih obliki nesprejemljiva.

Končno je bila vladna predloga odkazana odseku za državne nastavljenice.

Dalmatinske železnice.

K Vukovičevem predlogu, ki je prišel zopet v razpravo, je govoril samo češki agrarec Zahradnik, ki se je toplo zavzel za dalmatinske železnice in za Dalmacijo sploh, ker z okrepitevijo dalmatinskih Slovanov se ojačijo tudi vsi drugi avstrijski Slovani.

Ko sva ob treh odhajala, prikazali so se nekateri še precej zaspani turisti v jedilnici. Želeli so nama srečno pot in skorajšnje svidenje na vrhu Titlisa.

V mrzlem jutranjem vzduhu precej krepko korakava ob svitu male leščerbe po Lauberski škrbini strmo navzgor ter stopiva ob prvih jutranjih žarkih na takozvani Stand (2466 m), kjer nudi turistu ob času nevihte par ogromnih skal prav prijetno zavetišče.

Odslej postaja pot vedno bolj napeta. Po kratkih serventinah zavijeva v strme skale Rothegegg; kmalu sva na njegovem vrhuncu (2752 m). Precej globoko pod seboj zagledava silno razpokan ledenik. Toda kako priti nanj po navpičnih skalnatih stenah? Po kratkem preudarku se odločiva za nekak žleb na vzhodni strani Rothegega; skrbni naju samo oster rob ledenikov, na katerega je treba stopiti ob žlebovem vznožju. Kaj lahko bi se zgodilo, da naju vrže silni ledenomrzli krivec v zevajoči prepad.

„No — saj bo zadnjikrat!“ tako se tolaživa ter brzo naveževa na 25 m dolgo vrv.

Previdno spuščam tovariša po žlebu navzdol, da mu kje ne spodrkne ter še mene ne potegne za seboj. Na ledeniku se moj Janko varno zasidra s cepinom ter si odveče vrv, katero takoj potegnem k sebi, da jo v njeni sredini ovijem okoli skalnatega stebra, ki je kakor nalašč stal tik mene. V par minutah čepim tudi jaz poleg tovariša ter potegnem z jednim koncem vrv raz stolpič.

Ko se zopet naveževa, previdno stopava po ostrem robu ter prideva kmalu na prostrani ledenik. Goste razpoke naju prisilijo, da si pritrdiva na kovane čevlje še dereze, kar se nama radi hudega mraza ni baš prenašlo posrečilo.

Naenkrat začujeva človeške glasove; ozreva se ter zagledava več turistov, ki so ravnokar na zapadni strani Rothegega vstopili na ledenik.

Ravno proti koncu seje je došla brzojavna vest o smrti poslanca Ježovnika. Predsednik Pattay se je v toplem nagovoru, ki ga je zbornica stoje poslušala, spominjal rankega, ki je bil do svoje bolezni vsteden in marljiv delavec.

Nato je bila seja zaključena. Prihodnja seja dne 21. t. m.

Seja 21. aprila.

Državno posojilo.

Danes je na dnevnem redu drugo čitanje predloge glede državnega posojila.

Odsekov referent dr. Steinwender započne debato. Proti koncu svojega govora, v katerem je na podlagi številok zagovarjal potrebo posojila, je okreal one nemške prenapeteže, ki vedno trdijo, da bodo vse plačali Nemci. To ni resnično, ker so Slovani tudi bogati in mora vsakdo plačati od svojega premoženja nekaj odstotkov državi.

Češka poslanca Hraskey in Šilinger ostro bičata ponemčevalno nemško vlado, ki ne zna drugega, kakor zatirati Slovence in delati dolgove.

Grof Sternberg, ki je tudi govoril, je vehementno napadel finančnega ministra, ki je steber vlade, katera stoji pod vplivom „losvonromovca“ Wolfa in pa žida Moritza Benedikta, lastnika „Neue Freie Presse.“

Sternbergu je odgovarjal finančni minister Bilinski, ki je zatrjeval, da ne goji „Neue Freie Pr.“ že dolgo vrsto let do njega nobenih simpatij in da ni z njo v nobeni zvezi. V svojih nadaljnjih izvajanjih je zagotovil, da je glavna skrb vlade reorganizacija uprave, potom katere se bodo znižali izdatki v tem oziru, ki so sedaj naravnost horendni.

Dalmatinske železnice.

K temu predlogu, ki je danes tudi prišel na vrsto, je govoril poslanec Ivčević.

H koncu seje je dobil grof Sternberg ukor, ker je v svojem govoru osebno napadal nemške radikalce. Prihodnja seja danes dne 22. t. m.

* * *

Poslanec Roškar za vinogradnike.

V odseku za vinarstvo je zavzel poslanec Roškar pri razpravi postavbe za poškodbe po trtni uši stališče, da se naj namesto brezobrestnih posojil upelje subvencije, katerih bi ubožnim vinogradnikom ne bilo treba vrniti državi.

Utemeljeval je to zahtevo posebno s tem, da so dosedaj večinoma gospodarsko krepkejši vinorejci prenovili svoje vinograde in da pridejo sedaj ubožnejši na vrsto, katerim bi se potom tega nameravnega zakona pomagalo obnoviti njih vinograde z državnimi sredstvi, ne da bi taiste morali vrniti.

S tem bi se jim omogočilo ohraniti obstoj družin, pa tudi premagati vinsko krizo, katera je vsled nizkih cen, ki ne pokrivajo produkcijskih stroškov, postala za njih gospodarstvo nevarna.

Zahteval je tudi, da se naj zakon spremeni v tem smislu, da državna podpora ali subvencija ne sme biti v bodoče odvisna od enako visoke svote od strani dežele, kakor predpisuje sedaj veljavni zakon, ker bile na Spodnjem Štajerskem nadaljne podpore vinogradnikom onemogočene vsled tega, ker je črtal deželni odbor to svoto 200.000 K iz proračuna za leto 1910.

Sedaj sva spoznala, da sva pač imela smolo, ker sva ustopila na vzhodni strani ter po nepotrebnem plezala po nevarnem žlebu. No — lasje naju radi te zmote niso boleli; da sva le odnesla naše cele kosti!

Ko ubeživa sitnim razpokam, čez koje je bilo treba pogostokrat skakati, to naglo briševa po zasneženem ledeniku navzgor, dokler naju huda strmina ne prisili k ponižnejši hoji. Radi obilnih snežnih mostov, ki se prav lahko uderejo v zeleno-temno globočino, iz katere ni baš prijetno po vrvi zopet plezati na beli dan, hodiva vedno narazen, da je vrv vedno napeta.

Kmalu sva morala kreniti precej na desno, ker se Titlisov vrh dviga skoraj navpično pred nama. Globoko se vdirajo stopinje v mehek sneg; tupatam se zapiči noga v ozke, skrite špranje — hodiva, kakor bi sadila fižol!

Prav od srca si oddahneva, ko stopiva slednjič na oster, skalnat greben, kjer zavijeva pravokotno na levo. Odslej je pot prav zlozna — tuintam skoraj vodoravna; samo mrzel veter si preveč privaja pravice brivčeve; kar obril bi naju, ko bi tega ne bila storila že sama prejšnji dan.

Zdaj po skalovju, zdaj po ledu hitiva proti toli zaželenemu vrhu, ki se nama predstavlja kakor velikanski poveznjen kotel. Še par sto korakov — in Titlis zaškriplje pod nogami prvih slovenskih turistov (3239 m).

V par trenutkih se iznebiva vrvi in derez, katere vrževa pred okrogli kameniti steber, kojega krije velikanska železna triangulacija.

Kmalu prisopihate za nama dve partiji turistov z vodnikoma, tudi mlada dama je med njimi. Prav veselo se pozdravimo, kakor bi bili bogve kako dobri znanci.

(Dalje prih.)

Po dveurni debati se je sklenilo z veliko večino, naj e. kr. poljedelsko ministrstvo čim prej izdela načrt postave, v katerem bi bile vse dosedaj v veljavi stoječe vinske postave enotno po sedanjih skušnjah in potrebah vrejene, posebno z ozirom na zahtevo odseka za spremembo brezobrestnih posojil v nevračljive subvencije.

Iz seje klubovih načelnikov.

Dne 21. t. m. se je vršila seja klubovih načelnikov. V tej se je določilo, da bo prihodnja plenarna seja po tekočem tednu radi pravoslavnih praznikov dne 6. maja.

Prihodnji teden bodo samo seje raznih odsekov. Za binkoštno praznike bo 4dnevna pavza.

Glede italijanske univerze je dr. Šusteršič odločno ugovarjal, da bi prišla ta predloga v razpravo pred proračunom, ali pa, da bi se odkazala šolskemu odseku, ker je to proti sklepu zbornice.

Nova mažaronska doba na Hrvaškem.

Dne 18. t. m. so se vršile v nekaterih okrajih dopolnilne volitve v hrvaški sabor. Po paktu z banom Tomašičem je morala koalicija v nekaterih okrajih narediti prostor vladinovecem.

Tako je v Varaždinu na priporočilo koalicije naša dr. Magdiča bil izvoljen mažaron dr. Rorauer, osebni prijatelj banov, z 325 glasovi proti 108 glasovom, ki jih je dobil kandidat Starčevićancev dr. Jurinac. Pritisk na uradništvu je nadkrilil ves pritisk Khuenove dobe. Vsi uradniki so morali glasovati za mažarona. Vsi mažarski železničarji so glasovali za Rorauerja. Hrvaški naprednjaki so bili glavni koristi za Rorauerja.

V Gospiču ste se združili obe starčevićanski struji, a je bil vsled vladnega pritiska izvoljen mažaron dr. Kriškovič z 148 glasovi proti 120 glasovom, ki jih je dobil kandidat združenih Starčevićancev dr. Ružič.

V Bošnjacima je izvoljen dr. Amruš s 310 glasovi. Kandidat čiste stranke prava Prebeg je dobil 167 glasov, a kandidat seljačke stranke Babogredoc 68 glasov.

V okraju Bošnjacima je tekla kri. Na hiši kmeta Ilijaševića je bil nalepljen lepak za Prebega. Ilijašević se je uprl redarjem, ki so trgali lepake s hiše. Redarji so se navalili na Ilijaševića in ga smrtnonevarno ranili. Ni upanja, da bi Ilijašević okrevale.

Pri dopolnilnih volitvah dne 20. t. m. je zmagal v okraju Klostar pristaš Mile Starčevića dr. Balasko, v okraju Novska pa mažaron Silarič, ki ga je podpirala koalicija.

Bojimo se, da se bo postopanje koalicije, ki prepušča vsa vplivna mesta mažaronom, in voli sedaj tudi mažaronske zastopnike, silno maščevala. Gotovo je, da dela Khuen po dobro načrtanem sistemu.

V hrvaško delegacijo v ogrski državni zbornici hoče spraviti nekaj svojih zvestih pristašev. Po sedanjem paktu s koalicijo, ki je na slepo zavervana v njega, se mu to gotovo posreči. Sedaj ga bo sicer celokupna državnozbornska hrvaška delegacija podpirala in mu pomagala priti do moči. Ko bo pa enkrat imel vajeti v rokah, ter kot neomejen gospodar ne bo rabil več hrvaške koalicije, potem jo bo lepo odslovil. In potem bo prišel čas, ko bo koalicija žela, kar sedaj seje.

Hrvaška državnozbornska delegacija, že tako ne ravno številna, ne bo več kompaktna, ker ti osebni in intimni prijatelji Khuenovi, ki jih sedaj potiska koalicija v ospredje, ne bodo zapustili svojega zaščitnika, in vsaka odprta sila od hrvaške strani bo nemogoča.

Naša iskrena želja je, da bi se naše pesimistično naziranje ne vresničilo, ker je že skrajni čas, da bi zasijali hrvaškemu narodu dnevi svobodega in krepkega razvoja, a upanje, da se to vresniči, je minimalno. Khuen in njegova garda Hrvatoma pač ne bosta nikoli iz prepričanja ali ljubezni naklonjena.

Volilna reforma na Hrvaškem.

„Pokret“ priobčuje nekatere podrobnosti volilne reforme, ki se ima v kratkem predložiti hrvaškemu saboru. Po novi volilni reformi imajo volilno pravico po mestih vsi, ki so izpolnili 24. leto in ki plačujejo najmanj 10 K, v Bakru, Senju, Karlobagu, Gospiču, Otočcu in Ogulinu pa najmanj 6 K direktnega davka. V drugih okrajih imajo volilno pravico tisti, ki plačujejo najmanj 15 K, v Liki pa najmanj 6 K direktnega davka.

Pasivno volilno pravico imajo tisti, ki uživajo že najmanj 5 let domovinsko pravico na Hrvaškem, ki znajo pisati in so večji hrvaškega jezika. Od volilnosti so izključeni vsi deželni in občinski uradniki, učitelji in profesorji, izvemši vseučiliških profesorjev.

Za kandidata se proglasi tisti, ki ga kandiduje najmanj 15 volilcev. Ako je v kakem volilnem okraju prijavljen samo en kandidat, ga volilna komisija proglasi za izvoljenega brez volitve — to je brez glasovanja.

Ako je ta načrt avtentičen, potem smo pač še zelo oddaljeni od res temeljite izpremembe na Hrvaškem, ker po tej reakcionarni in nedemokratski volilni reformi hrvaško ljudstvo še ne bo prišlo zdaj do besede, posebno ker se bo glasovalo javno in ustmeno.

Razdor v socialdemokratski stranki.

Češki listi poročajo iz Dunaja, da se je dne 19. t. m. vršila deželna konferenca nižjeavstrijskih češ-

kih strokovnih organizacij. Predmet posvetovanja je bil spor čeških strokovnih organizacij z dunajskim strankinim vodstvom.

Po dolgi, burni debati se je sprejela resolucija referenta Doležala, v kateri se izrekajo nižjeavstrijske strokovne organizacije za dunajsko centralistično vodstvo. Resolucija je bila sprejeta s 40 proti 22 glasovom.

Iz tega glasovanja se jasno razvidi, da je struja v socialdemokratski stranki, ki zahteva lastno češko organizacijo, zelo močna, in da boj, ki je vzbujal, ni samo dnevnega pomena, ampak korenini globoko v masah in bo za avstrijsko socialnodemokracijo najbrže usodnega pomena.

Polkovnik Mašin umrl.

Po daljši in mučni bolezni je umrl v Belgradu vpokojeni polkovnik Aleksander Mašin, ki je bil leta 1903 glava in duša zarote proti kralju Aleksandru in kraljici Dragi. Po umoru kralja Aleksandra in kraljice Drage je bil na pritisk angleške vlade s štirimi svojimi tovariši vpokojen. Bil je poslanec v narodni skupščini ter pristaš staroradikalne stranke.

Turški prestolonaslednik na potovanju.

V vladnih krogih potrjujejo vest, da bo prestolonaslednik Jusuf Izedin v kratkem posetil Sofijo, Belgrad, Dunaj, Berlin, Petrograd, London in tudi Pariz.

Raznoterosti.

† Poslanec Vinko Ježovnik. V sredo, dne 20. t. m. popoldne je umrl v Velenju po daljšem bolehanju državni poslanec Vinko Ježovnik. Rajnik je bil rojen leta 1856 v Velenju. Dolgo vrsto let je bil občinski svetovalec, in enkrat tudi župan. Bil je tudi načelnik okrajnega zastopa in predsednik posojilnice. Leta 1907 je bil po vročem volilnem boju na programu Narodne stranke v ožji volitvi izvoljen za poslanca marenberškega, slovenjegraškega in šoštanjkega okraja. N. v m. p.!

Cenen izlet v Benetke in Padovo. Poroča se nam: Izletniki, ki se o Binkošti pridružijo izletu slovenskega glasbenega društva „Ljubljane“ v Benetke, kjer je sedaj velika mednarodna umetniška razstava, naj svojo udeležbo takoj javijo uradništvu „Slovenca“ v Ljubljani. — Odhod bo iz Ljubljane v soboto, dne 14. maja ob 9. uri 45 minut popoldne, nato ogledovanje Reke, Trsata, Opatije. Odhod z Reke s parnikom opolnoči. Na morju bo krasen pogled na Hallejev kolet. Dohod v Benetke v nedeljo, 15. maja, odhod iz Benetk v Trst binkoštni ponedeljek ob 1. uri popoldne, nato ogledovanje Trsta, in v torek ob 4. uri 40 minut zjutraj povratek v Ljubljano. Cena za vožnjo tja in nazaj z vso preskrbo, hrano, prenočitvami v hotelih, raznimi vstopnicami k beneškim znamenitostim, kakor tudi vožnja z gondolami ter vožnja s parniki na Lido, je samo 65 K za osebo. Ker je število izletnikov omejeno (izleta se more udeleževati le 250 oseb), se je treba oglasiti takoj! Preskrbljeno je, da v pon. zj. izletniki obiščejo lahko tudi mesto Padovo in ondi slovečo cerkev sv. Antona. Cena vožnji po morju in po železnici iz Benetk v Padovo in nazaj iz Padove, je samo okoli 2 K. Izleta se lahko udeleži vsakdo.

Mensi - Rossa na delu. Protestant Suske pride v Sevnico k davkarji. Večkrat smo že imeli priliko opozoriti slovensko javnost na naravnost turške razmere po davkarjih na Sp. Štajerskem, in pa na razna imenovanja, ki se vrše v področju teh uradov. Grof Mensi in njegov referent Rossa, katera sedita radi svaštva docela proti zakonu v prezidiju finančnega ravnateljstva, plešeta vedno bolj po taktu nemškega Volksrata. Kolikor nam je znano, so poslanci K. Z. že meseca septembra in januarja zahlevali, da se spremeni do sedaj prakticirani nečuvni zistem, po katerem nastavlja finančno ravnateljstvo po uradih na Spodnjem Štajerskem slovenščine nezmožne davčne uradnike. Zato je umevno, da mora naravnost izzivajoče včinkovati vest, da je sedaj prestavljen asistent Suske, ki je bil dosedaj v Mariboru, v Sevnico ob Savi. Prosil je neki iz Maribora za Srednji ali Gornji Štajer. Rossa ga je pa poslal na državne stroške v Sevnico, da bi tam nadaljeval svoje „vpspešno“ delo, kakor so ga hvalili pri odhodnici nemški turnerji. Mož ne zna niti besedice slovenski. V Mariboru je izzival celo v uradu s plavicami in nemškim znakom. Takega moža pošilja torej finančno ravnateljstvo v slovenski trg, kjer bo imel opraviti samo s slovenskimi strankami. Rossa se pri nastavljanju svojih posilnemskih uradnikov na Spodnjem Štajerskem nikdar ne briga za kvalifikacijo in zmožnosti uradnikov, ampak gleda le na to, da so zvesti propagatorji nemškega Volksrata, s katerim so višji uradniki grškega finančnega ravnateljstva v najožji zvezi. Kakor slišimo, hoče trg Sevnica in sevniki okraj, kjer vlada veliko razburjenje, protestirati radi tega imenovanja na merodajnem mestu.

Slovenski napisi na železnici Celje—Sp. Dravograd. Ker še niso doposlale vse občine svojih peticij glede slovenskih napisov na tej železniški progi, se obrača deželni poslanec dr. Verstovšek zopet na občine s prošnjo, da mu takoj dpošljejo te peticije. V prošnji je treba čisto na kratko omeniti in navesti sklep občinskega odbora v tej zadevi in podpisati po županu. Če je tudi katera občina to prošnjo odpovedala na drugo merodajno mesto, naj to peticijo vendar še

enkrat dpošlje poslancu dr. Verstovšku, kaieri bi rad na podlagi sklepov vseh občin storil potrebne korake, da se vendar enkrat ugoti tem upravičenim zahtevam.

Prestavljen je konceptni praktikant Arnold pl. Halbermatten iz Ptuja v Murau, namestniški konceptni praktikant Julij Reininghaus pa iz Murau v Ptuj.

Javno vprašanje na višje šolske oblasti. Ali je že civilni zakon pri Sv. Juriju ob Pesnici in pri Sv. Križu nad Mariborom uveljavljen pri učiteljskem o-sobju? Odgovora prosijo davkoplačevalci pri Sv. Juriju ob Pesnici in Sv. Križu nad Mariborom!

Brezstidna laž od konca do kraja, tako je Slovenski klub označil trditve voditelja slovenskih štajerskih liberalcev o pogajanjih in opustitvi obstrukcije v štajerskem deželnem zboru. In ne samo naš list in drugi slovanski listi, temveč tudi nemški listi vseh političnih struj so obsodili Kukovčeve besede kot neresnične. In kaj pravi na to „Narodni Dnevnik“? Vse na svetu laže, samo mi ne, mi — imamo prav. „Obstrukcije ni več“, je pisal „Narodni Dnevnik“, in pri tej izjavi tudi vstraja kljub vsem dementijem, on ima prav. Ker pa lažnjivec ne zna logično misliti, in kaj rad v drugi sekundi pozabi, kar je v prvi trdil, se navadno dogaja, da lažnjivec samega sebe desavuiru, ter se krepko bije po lastnih ustih. „Narodni Dnevnik“ namreč nekaj vrst pozneje pravi o obstrukciji, katere po njegovi trditvi ni več: „Sedaj klerikalci ne smejo in ne morejo ven, ako so politično pošteni in dosledni, dokler ne priborijo slovenskemu ljudstvu neomejene svobode za narodni in gospodarski napredek.“ Lažnjivec samega sebe bije po umazanih ustih. V prvem hipu trdi: obstrukcije ni več, v drugem hipu pa dostavlja: klerikalci ne smejo iz obstrukcije ven! „N. Dnevnik“ mora računati na velikansko omejenost svojih bralcev, ki mu naj verujejo tako debele laži, in o-čividna protislovja, ki jih lahko prime tudi vsak slepec. Obžalovati moramo tiste „inteligente“, ki morajo dan na dan zavživati tako neumno in lažljivo godljo. „Narodni Dnevnik“ v svoji liberalni finesi mariborske urednike kaj rad imenuje teličke. Če bi hoteli vračati surovost za surovost, bi morali reči, da so te koristne živalice vendar še bolj brihtne, kot gotovi pisci in bralci liberalnih listov.

Liberalna retirada. Politikastri okoli „Narod. Dnevnika“ so se vstrašili svoje parole, da ni treba skupne jugoslovanske delegacije, in so korajžno zbežali. „Narodni Dnevnik“ od 19. t. m. že piše: „Naj se oživi Narodna zveza, če se jo že rabi.“ To so pa junaki, ti liberalni politiki. V tako velevažnih političnih vprašanjih, kakor je skupna jugoslovanska parlamentarna organizacija, ne vedo drugega, kakor „da naj se jo oživi, če se jo že rabi!“ Umevno pa je to početje. Svojege prvotnega izdajalskega stališča v-kljub svoji zvezi s štajercijanci ne smejo in ne morejo zagovarjati, ker jim obrne hrbet še najbolj zaslepljeni pristaš. Zato pa taka naivno-smešna retirada.

Ciril-Metodovo družbo tudi izrabljajo naši liberalci, da zagovarjajo svoje razdiralno delo v Gradcu in na Dunaju. Farizeji! Najprej pomečejo naše pristaše iz družbe, potem počasi in sistematično izpodkopujejo tla šolskim sestram, ki uče deco v krščansko-nravnem duhu, in konečno spreminjajo Ciril-Metodove podružnice v ekspoziture liberalne agitacije, a pri vsem tem zahtevajo, da bi jih mi podpirali. Gabiti se mora človeku tako nečuvno ravnanje!

Liberalci nimajo nobenega smisla za veliki boj, ki ga naše slovensko ljudstvo bije za obstanek in za enakopravnost v štajerski deželi. Našim poslancem, ki so bili prisiljeni pograbit za obstrukcijsko orožje, so padli za hrbet z zmagonosnim krikom: Obstrukcije ni več! In to so storili ravno v tem času, ko je nemško veleposestvo sklenilo, da bo posredovalo med nemško-liberalno deželnozbornsko večino in slovenskimi poslanci, in so nemško-nacionalni poslanci izjavili, da ne izpolnijo niti najmanjše in najbolj opravilne zahteve Slovencev. V tem trenutku kričijo slovenski liberalni listi: Obstrukcije ni več! Poslanci Kmečke zveze so se slabotno udali! Tako slovenski liberalci nemški večini pomagajo, da še nadalje izvršuje svojo krivično nadvlado, in se trudijo, kolikor je v njihovih močeh, da bi zmanjšali odporno silo slovenskega ljudstva in njegovih zastopnikov. In vendar se imenujejo narodnjake in vrhtega še naprednjake.

Ploj popravlja. Z ozirom na članke v Vašem listu od 15. aprila t. l. „Ploj v službi vlade“, „Ploj sumniči naše poslance“, „Oprati se hoče Ploj“, „Pozabljeni Ploj“, „Ploj je na shodu pri Sv. Marjeti izjavil“ zahtevam, sklicujoč se na par. 19. tisk. zakona, da prinesete sledeči popravek: Ni res, da sem jaz poslal liberalnim listom poročilo o mojem shodu; res je marveč, da jaz nisem nobenemu listu kakega poročila o shodu poslal. Ni res, da hočem krivdo radi neprijetnih razmer v jugoslovanski delegaciji zvaliti na slovenski klub; res je marveč, da sem trdil, da vzbujajo te razmere neutemeljena in neresnična poročila v nasprotnih listih. Ni res, da sem jaz onemogočil v začetku skupno postopanje obeh klubov; ni res, da sem se na zunaj hinavsko potegoval za skupnost; res je namreč, da sem resno, odkritosrčno delal za skupno postopanje. Ni res, da jaz sumničim poslance Ljudske stranke, da delajo za svoj žep; res je marveč, da sem povdarjal, da sem vstopil že kot hofrat v politično življenje, da tekom teh 11 let javnega živ-

ljenja nisem postal nič več, kakor kar sem bil prej, in tudi nisem obogatel, kar vse bi se našlo lahko drugod. Ni res, da sem v zadevi vseučiliškega vprašanja na trditve vašega lista še komaj po osmih dneh odgovoril; res je marveč, da sem trditve lista koj popravil, ko sem o njih zvedel. Ni res, da sem na shodu pri Sv. Marjeti očital poslanca Kmečke zveze ali Ljudske stranke zahrbtnost, goljufijo in nasilstvo; res je marveč, da sem trdil, da so se zgodile pri deželnozborski volilni agitaciji goljufije in nasilstva. Ni res, da sem bil jaz izvoljen na programu in kot kandidat Kmečke zveze; ni res, da sem potem skočil v tabor slovenskih liberalcev; res je marveč, da sem kandidiral na svoj stari konservativni program, da je Kmečka zveza to mojo kandidaturo podpirala, in da sem v klubu, ki stoji na krščanski in demokratični podlagi. Ni res, da moja dejanja izjavljajo čisto kaj drugega, ko moje besede; res je marveč, da so moja dejanja v soglasju z mojimi besedami. — S spoštovanjem Dr. Ploj, državni poslanec. — Dunaj, 18. IV. 1910.

D o s t a v e k: Popravek tiskarskega vajenca k popravku g. hofrata. Sklicujoč se na Vašo prijaznost, c. g. urednik, Vas prosim kot spoštovatelj pravilne slovenščine, da sprejmete sledeči popravek: „Ni res, da zna g. dr. Ploj pravilno slovenščino, ker je zapisal v svojem popravku: „Ni res, da sem jaz poslal liberalnim listom poročilo o mojem shodu“; res je marveč, da g. hofrat pravilne slovenščine ne zna, ker sicer bi bil moral pisati: „Ni res, da sem jaz poslal liberalnim listom poročilo o svojem shodu.“ — Kot večleten vajenec, prosim Vas, c. g. urednik, ki še ne delujete toliko časa pri istem tiskarskem podjetju, za sprejem tega-le popravka: „Ni res, da g. hofrat ni bil izvoljen na programu in kot kandidat Kmečke zveze, res je marveč, da je bil izvoljen; saj sem jaz kot vajenec stavil tiste plakate, na katerih je K. Z. gosp. Ploja proglašala za svojega kandidata, in vabila svoje pristaje, naj ga volijo.“ — Nazadnje Vas v imenu politične somišljenosti prosim, da sprejmete še sledeči popravek, če tudi ni natanko sestavljen po par. 19, namreč: „Ni res, da so v Plojevi politiki dejanja v soglasju z besedami, res je marveč, da je hofratska politika podobna tistim živalicam, ki spredaj ližejo, zadaj pa praskajo.“ — Z velespoštovanjem vdani tiskarski vajenec.

Vabilo na III. redni občni zbor Slovenskega lovskega društva, ki se vrši v nedeljo dne 24. t. m. ob 3. uri popoldne v hotelu Ilirija v Ljubljani. Spored. 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo računskih preglednikov. 5. Volitev predsednika in podpredsednika. 6. Volitev 4 odbornikov in 2 namestnikov, stanujočih v Ljubljani. 7. Volitev 8 zunanjih odbornikov in 4 zunanjih namestnikov. 8. Samostojni predlogi. (Po par. 20 društvenih pravil je samostojne predloge poprej pismeno naznaniti odboru.) 9. Slučajnosti.

Po par. 20 društvenih pravil je za sklepčnost občnega zbora potrebno, da je ena tretjina članov navzočih, ali vsaj veljavno zastopanih. Pooblastila so dopustna, vendar sme vsak član na občnem zboru zastopati samo 5 odstotnih članov, in se mora izkazati z društveno izkaznico zastopanih članov. (Kdor nima izkaznice, naj da pooblaščenca položnico o plačani članarini.) V slučaju, da na 3. uro popoldne sklican občni zbor ne bo sklepčen, se bo vršil uro pozneje, torej ob 4. uri popoldne, v istih prostorih, drugi občni zbor, ki bo sklepčen ne glede na število udeležencev.

Ker je v zadnjem času pristopilo k društvu že mnogo članov s Koroškega, Primorskega in Štajerskega, bi bilo želeli, da bi bili slovenski lovci teh dežel tudi v odboru zastopani. Zato prav prisrčno vabimo vse slovenske lovce, vzlasti pa one s Koroškega, Primorskega in Štajerskega, da se občnega zbora zanesljivo udeleže in sicer v častnem številu, saj je občni zbor edina prilika čelga leta, kjer se moremo lovci obrazložiti svoje težnje in želje. Pričakujemo pa tudi od ostalih slovenskih lovcev, v prvi vrsti od Kranjcev kot najbližjih, da ta dan pokažejo svojo zavednost. Komur je res lov pri sreči, kdor želi, da se slovensko lovstvo ojači in konsoliduje, ta ne bo ostal — doma!

Za naš muzej. Pri vseh kulturnih narodih so muzejske zbirke važno sredstvo ljudske vzgoje in vidno znamenje narodne individualnosti. Spodnještajerski Slovenci smo še v tem oziru daleč zaostali. Imamo še dragocenihi reči, ki jih tujci vidijo in grabijo, mi pa spimo. Rodoljubi štajerski od Mure do Save, zbirajte starinske predmete in jih pošiljajte Zgodovinskemu društvu v Maribor za muzej. Ravnotako narodopisne in naravoslovne predmete.

Pazite na najdbe v prazgodovinskih grobiščih, posodbo, nakitje in orožje, na stare umetniške slike, staro pohištvo, orodje kmečko in rokodelsko, stare knjige in listine, rudinstvo, rastlinstvo in živalstvo je istotako važno, da dobimo v muzeju nazorno sliko Spodnje Štajerske.

Lovce in najemnike lova prosimo, da pošljejo spodnještajerske ptice za gačenje in manjše živali g. Antonu Godec, učitelju v Lembahu pri Mariboru, ki gači za naš muzej, večje živali pa na Zgodovinsko društvo v Mariboru.

Razpisano je mesto stalnega učitelja, oziroma učiteljice na petrazredni ljudski šoli v Jarenini. Prošnje se morajo vložiti do 10. majnika pri krajnem šolskem svetu v Jarenini. Dokazati se mora zmožnost obeh deželnih jezikov.

Vedno lepše. V „Neues Wiener Tagblatt“ priobčuje hofrat Ploj članek, v katerem se izreka proti trializmu, kakor si ga želijo vsi avstrijsko-ogrski Jugoslovani, ter se izreka samo za kulturno skupnost vseh Jugoslovancev v okviru naše države. To nam mora celo Dobernig dovoliti, pred kojim je Ploj sedaj očitno zlezal pod klop. Beseda rekonstrukcija rodi čudne sadove.

Župnijskim uradom in našim somišljenikom. V Ljubljani je otvoril naš rojak gospod Maks Tušek svojo novo stavbeno-umetno steklarsko obrt. Priporočamo, da se naši somišljeniki pri nabavi slikanih cerkvenih oken in drugih steklarskih potrebščin obrnejo na gospoda Tuška v Ljubljani. Glej inserat! Svoji k svojim!

O Binkoštih se vrši na Dunaju prvi vseavstrijski esperantski dan. Ker je takrat že otvorjena mednarodna lovska razstava, pride ta čas mogoče tudi kateri slovenski esperantist na Dunaj. Ta naj ne zamudi prilike, obiskati esperantski dan, da bo videl, kako zmaga naša ideja. Natančnejša pojasnila daje radevolje gospod Lj. Koser, Juršinci pri Ptuj, Štajersko.

Zadnji Radeckijev veteran v župniji Sv. Ruperta v Slov. gor., gospod Anton Čuček, je dne 6. t. m. umrl, 85 let star. Služil je že cesarju Ferdinandu od 1844 ter se je pod poveljstvom Radeckija l. 1848 vojskoval v Italiji, kjer je bil v bitki pri Kustoci ranjen. Kot invalid je živel na majhnem posestvu na Stražeh ter dobival razne podpore za invalide, kar mu je zlasti na stare dni dobro došlo. Naj počiva v miru!

Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju so dalje darovali: 135 K: gospodje drž. poslanci Jugoslovanskega kluba, in sicer po 20 K: dr. Frid. Ploj, Ivan Hribar in Franc Roblek; po 10 K: Franjo Ivanišević, Matko Mandič, dr. O. Rybar, Vekoslav Spinič, Alojzij Štrekelj in Ant. Vuković vitez Vučjidel; po 5 K: Dušan Baljak, Mijo Bjeladinovič in dr. Matko Laginja; 100 K: Prvi kranjski pogrebni zavod Fr. Doberlet, Ljubljana; 50 K: dr. Fr. Jesenko na Dunaju; 40 K: posojilnica v Logatcu; 30 K: okrajni odbor Laški trg; po 20 K: Josip Dobida, c. kr. dvorni svetnik, Ljubljana, in J. Bole, Reka; po 10 K: Josip Pauer, Braslovce, dr. Janko Serbec, Celje, Fr. Sadnikar, Celovec, c. kr. šolski svetnik Anton Fras, Ivan baron Roscher-Roth, prof. Jakob Zupančič v Gorici, Rajko Arce in ravnatelj Lovro Požar v Ljubljani, inž. agr. Valentin Flerin v Žužemberku; 8 K: vladni svetnik Andrej Senekovič, Ljubljana; 6 K: dr. Fr. Žizek, Dunaj; po 5 K: Fr. Kavčič, kavarnar v Idriji, dr. Andrej Korenčan, Pulj, dr. Mihael Truden, Dunaj, stotnik Josip. Velkavrh, Banjaluka; 4 K: dr. Jakob Toplak, Ljubljana; po 3 K: Dora Klobovs, Gorenjavas, Fr. Illovar, Brunn a. G.; 2 K: Miha Zmave, Rajhenburg. — Darove sprejema Ivan Luzar, nadrevident južne železnice v pokoju, na Dunaju, III., Reiserstrasse št. 27.

Baron Rokitsky, bivši deželni poslanec in organizator liberalnih kmetov v Srednjem in Gornjem Štajerju v — kridi. Sodišče vodi proti njemu preiskavo. Tudi na Slov. Štajerju, posebno okrog Maribora, je bil baron Rokitsky med nemškutarskimi kmeti in renegati znana oseba.

Matice Slovenske 173. odborova seja se je vršila dne 15. aprila. Predsednik naznanja, da je zastopal Matico pri pogrebu rajnega pesnika Medveda in v spremstvu treh drugih članov pri glavni skupščini Matice Hrvatske v Zagrebu. Poroča o dopolnilnih volitvah na letošnjem občnem zboru Matice Slovenske. Vsi vnovič ali nanovo voljeni odborniki so voljeni na štiri leta. Pri volitvi predsedstva, blagajnika in dveh ključarjev se voli enoglasno dosedanji predsednik gospod dr. Ilesič, enako blagajnik in oba ključarja. V knjižni odsek se uvrstila na občnem zboru novo izvoljena odbornika gospoda Koder in pl. Bleiweis; gospod Koder se pridruži še poleg tega gospodarskemu odseku. Odda se tisk „Letopisa“ in „Prevodov iz svetovne književnosti.“ Oddaja „Zabavne knjižnice“ se odloži na prihodnjo sejo. V deželni umetniški svet pošilja Matica kot svojega zastopnika gospoda ravnatelja Ivana Šubica. Določijo se recenzenti nekaterim rokopisom; prevod Zeyerjevega romana „Jan Marija Plojhar“ je izgotovljen. Za 1909. leto se je prodalo 4255 garnitur, med dijake se jih je razposlalo po 2 K 150. Za tekoče leto se je nabralo do zdaj 822 naročnikov, skupno število naročnikov slovenskega zemljevida pa znaša 900.

Iz šole. V Škalah pri Velenju je razpisano provizorično mesto učitelja.

Gornjesavinjsko splavarstvo.

Iz gornje Sav. dol.

Pod gornjim zaglavjem je priobčil liberalni advokat dr. Anton Božič iz Celja v „Narodnem Dnevniku“ in „Narodnem Listu“ dopis, v katerem je pokazal, da se toliko razume na plav in tukajšnje razmere in vodne postavbe, kakor — — — Ali ni temu tako? Ali: „prazne kase ljubljanskega škofa, šentvidski zavodi, avstrijske oblasti, ponižne služkinje škofov“ in enake čenče spadajo na — plav? Ali govorijo kaj vodne postavbe o tem in graščinah škofov? Ničesar tega, torej je to samo neznanje ali pa liberalno zabavljanje na „škofe“ in „avstrijske oblasti“ pri ljudstvu, katero treba poučiti, kakor je storila slavna ekspozitura, katera je že za glavarja Su-

pančiča dobila nalog, da vse potrebno uredi. Dr. Ljubec se je že lotil tega težavnega dela, a je odšel, zato je vse prišlo na sedanjega komisarja gospoda dr. Hohla. Ta hoče dobro vsem, ne samo lesnim trgovcem, ampak tudi vsem posestnikom obrežja, žag in mlinov in drugih naprav, kakor jezov, mostov in brv. Zato je poklical že lansko leto vse, kateri le imajo koncesijo ali plavno pravico, da se medseboj zedinijo v konkurenčne odbore in vsakdo vloži malo kavicijo po številu lesa.

To je popolnoma pravično. Mi, kateri imamo kaj sveta ob vodi, vemo dobro, kako so se „škode sproti poravnave“ od raznih lesnih trgovcev — izvzete so seveda pri tem gotove častne izjeme. Marsikateri je namreč rajši trpel škodo, kakor bi se tožaril, ako se mu ni plačalo na lepo besedo, ker je dobro vedel, da bi mu kak liberalni advokat napravil v prilog lesnemu trgovcu, kakor jež lisici.

In pri tem moramo reči resnici na ljubo, da so se škode poravnale pod oskrbnikom grajščinskim Di Centa prav mastno, ali v gotovem denarju, ali pa v lesu. Toda marsikateri je les za drugo uporabil ali prodal, in se ni vse storilo; zato kažejo zdaj tuintam obrežja Savinje in Drete in drugih pritokov drugo lice, kakor bi bilo, če bi se bilo storilo, kar bi se storiti moralo. Odtod „je bilo vedno več škode ugotovljene“ pri zadnji vodni komisiji. Tudi ni resnično, da je grajščinski les največ škodo napravil. Tukajšnji lesni trgovci spravijo več kot polovico več lesa po vodi, in tudi jih navadno več skupaj plavi, torej v zelo velikih množinah naenkrat.

In še eno je: grajščinskih plavcev je bilo zmirom večje število in so zalagali obrežja, da so tako škodo varovali. Plavci mnogih lesnih trgovcev tega ne delajo.

Koncesija ali plavna pravica se je vsakemuodelila, kdor jo je zaprosil in se udal postavi, kakor je bilo že lansko leto nasvetovano, in se jih je tudi mnogo udalo. Toda vsled liberalnih hujškarjev se je v kratkem vse skoraj razbilo. Pa zdaj je že dobro, pa ne vsled Kukovčevega rekurza, ali Božičevega pisarjenja, ampak po pametnem prevdanku vrlih Savinčanov in po previdnem ravnanju komisarjevem.

Ali pri tem ne smemo ostati. Napravimo še en korak naprej in naredimo vodno cesto. Razstrelijo naj se vse večje peči v sredi vode od Solčave doli skoz, kjer je potrebno, koder se les preveč obeša, in na strani jih pustimo, in pri plovbi lepo zalagajmo. S tem si prihranimo mnogo splavarjev, stroškov, časa, in tudi nevarnosti za splavarje ne bo. Po tem se ravnajmo, ker to je naša korist, in ne poslušajmo „Nar. Dnevnika“ in „Nar. Lista“, ki pišeta v škodo trgovcev in kmetov!

Štajersko.

Mariborske novice.

Glasbeno društvo v Mariboru priredi na korist dijaški kuhinji koncert, ki se vrši v soboto, dne 7. majnika 1910 v veliki dvorani Narodnega Doma s popolnim orkestrom in s prijaznim sodelovanjem koncertne pevke gospe Jeanete pl. Foedrantsperg iz Ljubljane. Orkester šteje 40 oseb. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina: 1. do 4. vrsta 3 K, 5. do 8. vrsta 2 K, 9. do 1 K 50 vin. Sedež na galeriji 1 K. Za dijaške 60 vin. Stojišča na galeriji 50 vin. Blagajna se odpre ob 7. uri zvečer. Predprodaja vstopnic pri gosp. Fr. Burešu, urarju v Mariboru, Tegethof. cesta 33, in na dan koncerta popoldne od 3. do 4. ure v Ljudski knjižnici (pritličje Narodnega doma). Spored: 1. G. Meyerbeer. — Venčevalna koračnica iz opere „Prerok“. 2. K. M. pl. Weber. — Overtura k operi „Oberon“. 3. Smetana. — Uvod in kraljevi prihod, iz opere „Dalibor“. 4. a) Haydn. — Arija iz oratorija „Stvarjenje“. — „Z zelenjem okraši polja“. b) E. Hil-dach. — Pesem: Pomlad je prišla. 5. Beethoven. — „Larghetto“ iz II. simfonije. 6. Ant. Jakl. — Narodni potpuri: Potovanje po Kranjskem. — Odmor. — 7. Offenbach. — Barkarola iz „Hoffmanovih pripovedk“. 8. Pesmi: a) Viktor Parma. — Poslednja noč. b) Dr. B. Ipavec. — Ciganka Marija. c) K. Goldmark. — Studenček. d) E. Grieg. — Jaz ljubim Te. 9. a) V. Parma. — Intermezzo iz opere „Xenia“. b) Moszkowski. — Serenada. 10. R. Wagner. — Bojna himna iz opere „Rienzi“. — — — Točke 4 in 8 sporeda poje koncertna pevka gospa J. pl. Foedrantsperg, vse druge točke izvaja orkester. — Ker je prireditelj za dobrodelne namene, pričakujemo obilne udeležbe.

Maribor. Dne 16. aprila se je vršil v Mariboru občni zbor zbor ženske in moške podružnice nemškega šulferajna. Zanimivo je, da je večina podružničnega odseka sestavljena s slovenskimi imeni, kakor: Filipek, Posek, Valentinčič, Šetina itd. Na občnem zboru je govoril med drugimi tudi pastor Mahnert, ki je slavil Roseggerja in delo šulferajna. Če ima pri zborovanjih šulferajna glavno besedo lutovski pastor, kakor je Mahnert, potem bi pač lahko sleherni slovenski oče, ki pošilja svojo deco v nemške šole, sprevidel, kak duh veje po teh šolah.

Prijeti tatovi. Mariborska policija je aretirala dne 17. aprila Martina in Terezijo Vertič, ddnarja iz Ptuja, in Jurija Bauma od Sv. Ane na Krembergu. Prijeti so kradli perutnino v okolici Jarenine in jo prodajali v Maribor.

Maribor. Mesarju Traterju je v noči dne 21. aprila nek neznan kupec odnesel 30 kg mesa. Pri

mesarju si za to niti dovoljenja ni izprosil. Uzmoviči so pa res predrzni!

Maribor. V Pobrežju je dne 20. aprila umrl veleposestnik Franc Večernik. Pogreb se je vršil dne 22. t. m. Dne 20. aprila pa je preminula Jožefa Šauperl, gostilničarka in hišna posestnica v Mariboru. Leta 1908 sta obhajala zakonska Šauperl zlato poroko.

Zrtev velikonočnega streljanja. V mariborski bolnišnici je dne 15. t. m. umrl 18letni Karol Trinkaus, doma od Sv. Ruperta v Slov. gor. Kakor smo poročali, je na velikonočni ponedeljek njegov tovariš hotel sprožiti pištolo. Ko se pa v prvem momentu ni sprožila, je mislil na pištolo djati novo prižgalico, a pištola se sproži in zadene Trinkausa v desna prsa. Strel je cela pljuča strašno razmesaril. Škoda mladega življenja! N. v m. p.!

Celjske novice.

Celje. Učitelji na okoliški šoli so na celi črti poraženi. Izgubili so svojo tožbo proti gospodu Lud. Rantaša, bivšemu katehetu na tej šoli, najprvo pri okrajni sodnji in dne 7. aprila tudi pri okrožnem sodišču v Celju. Po tej ralsodbi so bili moralno prisiljeni, po svojem zastopniku dr. Vekoslavu Kukovecu svojo tožbo umakniti tudi proti katehetu Antonu Pučniku, ki je po vsebini podobno izjavo poslal na okr. šolski svet, kakor gospod Rantaša. Sedaj je v taboru liberalnega učiteljstva velika poparjenost, ker sramota, katere so se pri sodnji hoteli otrestiti, ostane na njih in poleg velikih sodnijskih stroškov jih čaka na vsezadnje še disciplinarna preiskava. Kako bo ta izpadla, ne vemo, toda stariši in ugled slovenske šole, ki se nahaja v mestu in bi morala drugim slovenskim šolam biti za vzgled, zahtevajo, da se ista prav kmalu začne in ugodno reši.

Resen opomin. Piše se nam iz celjske okolice: Nemčurški Celjani po svojih najetih agitatorjih delajo neprestano in na vse kriplje za bodoče volitve v okoliški občini celjski. Stvar je opasna. Vsak optimizem v stran! Ne podcenjujmo naših nasprotnikov. Resnost položaja nalaga resno delo.

Učitelj Valenčič degradiran? Predno je izrekla sodnja svojo obsodbo čez razmere na celjski okoliški šoli, pri čemer je bil prizadet tudi učitelj Valenčič, se je ta podpisoval kot rezervni častnik in raditega vlagal razne tožbe, ker se je čutil žaljenega na časti kot rezervni častnik. Te dni pa je bil Valenčič v nečastniški vojaški suknji! Ali dr. Kukovec ne bo vložil tožbe zoper vojaško oblast, ki je Valenčiča degradirala?

Gradišnik in njegovi so dobili strah pred sodnijo. V isti stvari, kakor kateheta Rantaša, so tožili tudi kateheta Pučnika, ker jim je tudi ta očital nerednosti in pristranosti od zadnje škofove vizitacije naprej. Zadnja obravnava proti Pučniku je bila na Silvestrov večer 1. 1909. Dne 9. aprila 1910 pa so umaknili tožbo, ker so se prepričali, da bi istotako propadli, kakor proti P. Rantaši.

Solze pretaka „Deutsche Wacht“, ker je protestantovski cerkvenik Klinger, ki je to službo opravljal 40 let, pred svojo smrtjo postal katoličan. Pravi, da ni imel povoda za ta korak, ker je še celo v dvehletnem pokoju dobil od protestantovske občine milostni dar. Če torej kdo ne dobi denarnih podpor, mu sploh ni treba biti protestant! Toda protestantsko-klerikalni list res lahko joka, ker se ni posrežilo niti pri cerkveniku v 40 letih, da bi prišel do spoznanja protestantovske resnice. Klinger je bil pred protestantovsko službo katoličan.

Ptujske novice.

Ptuj. Dne 18. aprila sta 15letni Janez Supanc in še mlajši Karl Drogenik vkradla pri belem dnevu iz stanovanja grobokopa Alojzija Sihrovsky iz miznice 185 K. Denar sta si razdelila. Mlada uzmoviča sta se na to peljala z brzovlakom do Središča; med potjo sta nekaj denarja zapravila, ostalo pa je Drogenik skril v neki kup slame. Drzna tatova sta oddala na okrajnemu sodišču.

Ptuj. Lansko leto se je več ptujskih Nemcev (?) pritožilo na upravno sodišče, ker namestnija ni ugodila njihovim reklamacijam v listi veleposestnikov za volitev v okrajni zastop ptujski. (Kakor namestnija, tako je tudi upravno sodišče bilo mnenja, da neopravičeni volilci ne spadajo v listo veleposestnikov, če prav so to želeli očka Ornik.

Drugi kraji.

Ruše. Neznano kam je izginil mizarski mojster Janez Breznik. Že od 19. marca ni sledu po njem. Najbrž je v pijanosti zgrešil pot in je padel v Dravo.

V Ruški koči se letos ustanovi knjižnica. Prijatelje in obiskov. tega plan. zavetišča prosimo, da darujejo v to svrhu kakšno primerno knjigo ter jo pošljejo načelnikstvu v Ruše. S planinskim pozdravom se zahvaljuje naprej načelnikstvo.

Vučjavaras na Murskem polju. Tukaj se je na prizadevanje g. nadučitelja Cvetka dne 20. marca definitivno ustanovila podružnica c. kr. kmetijske družbe štajerske, ki obsega sledeče kraje: Vučjo vas, Bučevce, Staronovovas, Iljaševce, Bunčane, Zasade, Muršček in Hrastje. Omenjenega dne so si izvolili udje, ki jih je v razmeroma malem okrožju 98, za načelnika nadučitelja Cvetka, v odbor pa so prišli naslednji: Knaflič Franc, Slavič Anton, Osterc Anton,

Štuhec Alojz, Bohanec Franc, Zemljč Franc, Sterniša Jakob in Osterc Franc. Predavanje o namenu in koristih c. kr. kmetijske družbe in podružnicah je prevzel namesto obolelega pot. učitelja g. Pirstingerja, nadučitelj g. Cvetko, ter dodal še eno predavanje iz kmetijske stroke. Kmetovalci si pridno naročujejo semenje, galico in gnojila. Naj se mlada podružnica krepko razvija!

Sv. Križ nad Mariborom. Akoravno je bilo zelo slabo vreme, se je vendar v nedeljo dne 17. t. m. zbralo lepo število občinstva k domači veselici, ki so jo priredili fantje in dekleta. Že pozdravni govornik, mladenič Nudl, je presenetil z navduševalnim govorom, s katerim je vspodbujal svoje tovariše k postenemu mladeniškemu življenju in k tesni združitvi v Mladeniški zvezi. Dekliški pevski zbor, ki je zatem in potem še parkrat nastopil, je izborno rešil svojo nalogo. Zboru in pevovodji, č. gospodu župniku Kocbeku, naj bo burna pohvala, ki so jo želi po vsaki točki, plačilo za požrtvovalen trud. Odposlanec S. K. S. Z. v Mariboru, urednik Kemperle, je nato razvil nekoliko misli o svobodomiseltvu in pokazal njegovo pogubonosno stran. Nepričakovano izborna je uspela tudi burka „Prepirljiva sosed“, ki se je na to vprizorila. Igrali so domači fantje in akoravno so bili prvič na odru, so izvrstno rešili svojo nalogo. Nič ni bilo opaziti kakega začetniškega strahu, ampak korajžno in prosto so se gibali na odru, kjer so se čutili kakor doma. Splošna, dolgo trajna pohvala jim je pričala, kako se vse zadovoljili. Le tako naprej, vrla dekleta in fantje, sebi v ponos in korist, drugim v veselje in spodbudo! Le kmalu vstrezite splošni želji občinstva, ki bi se rado v kratkem zopet zbralo pri kaki vaši prireditvi!

Hoče. Naš prijatelj Gatti ustanavlja podružnico nemškega šulvereina za Hoče in okolico. Prepričan je menda, da bo potem lahko mirno sedel na svojih lavorikah. Slovenski Hočani, pozor!

Povabilo. Društvo za varstvo otrok in mladinsko oskrbo za okraj vranski ima v četrtek, dne 28. aprila 1910 ob 10. uri dopoldne svoj občni zbor s sledečim vsporedom: 1. Nagovor društvenega načelnika. 2. Poročilo zapisnikarja. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev dveh pregledovalcev. 5. sprejem novih udov. 6. Vplačevanje letnine. 7. Volitev novega odbora. 8. Sklep o društva se tičočih predlogih. — K mnogobrojni udeležbi vabi najljubše odbor.

Laporje. V nedeljo, dne 1. majnika ob 4. uri popoldne uprizori laporsko izobraževalno društvo igro „Lurška pastarica“. Laporska dekleta se vrlo vadijo; akad. slikar g. Ž. Fras iz Slivnice je uredil oder za to igro, tako, da je nađa upravičena, da se bo igra prav dobro obnesla. Ker je doma in v okolici zanimanje za to prireditev veliko, je upati tudi najobilnejše udeležbe.

Šentjurij ob juž. žel. Dne 15. aprila ponoči se je zgodila strašna nesreča. Zlobna roka je iz nizkotnega maščevanja vžgala domovje posestnika Mikoli na Grobelnem. V vetrovni noči mu je uničil ogenj razen goveje živine doslovno vse: celo domovje do tal, živila, obleko, denar, rešili so si le golo življenje. Prej dobro stoječ kmet, je danes popolnoma uničen, s svojo obitelji s šestimi otroci je v največji bedi, brez hrane, brez domovja. Hitra pomoč je silno potrebna. Obračamo se na dobra in usmiljena srca z nujno prošnjo, da svojemu bližnjemu v tej kruti nezgodi priiskočimo na pomoč, kakor hitro mogoče; kajti kdor hitro da, dvakrat da! V naglici se je sklical sestanek soobčanov, sestavljen se je odbor iz petih članov, da ukrene vse potrebno. Medsebojno nabralo se je takoj 66 K za prvo silo ponesrečencev. Po trgu poslana nabiralna pola boče tudi prinesla nekaj. Pa tudi do drugih dobrih src se obračamo tem potom z najiskrenejšo prošnjo: Pomagajte sirotam z živili, obleko, lesom, krmo. To sprejema odbornik J. Breznik v gostilni Rudolfa Doboviškega, denarne prispevke pa A. Recelj. Vso slovensko javnost pa prosimo od pomoči v nabiranju darov in objavljanje izkazov. — Pomožni odbor v Šentjurju ob juž. žel. 19. IV. 1910. — Dr. I. Ipavie, Žličar, Recelj, Čretnik, Breznik.

Pri Sv. Bolfenku pri Središču je bil sv. misijon obhajan z velikanskim vspehom, ker je vključ mnogega spomladanskega dela cerkev bila vsak dan do zadnjega kotička natlačena z vernim ljudstvom, ki je zelo pobožno poslušalo zlate nebeške nauke in je z veliko pobožnostjo prejemalo sv. zakramente. Jansen dokaz za to je, da je bilo 2200 sv. obhajil v župniji, ki šteje samo 1717 duš. Imeniten dokaz za izvršten vspeh sv. misijona so tudi lažiliberalci, ki pobiti ječijo v liberalnih novinah. Dopisnika dobro poznamo. Ta dopisnik je pri Sv. Bolfenku. Kot hud lažiliberalcec se drzne dopisnik zaletavati v č. gospode misijonarje in na prižnice. Še v zakrament sv. pokore sega, ko si izmišljuje, da je neka 13letna deklica dobila odvezo le s pogojem, da očeta odvrne od čitanja liberalnih novin. Ta deklica je menda hčerka nekega gospoda kmeta. Odkod pa ve dopisnik, da župnik ščuje otroke proti starišem. Ta župnik pa ve presneto malo, ker ne pozna IV. bož. zapovedi. Odkod ve dopisnik, kako župnik podučuje v šoli otroke? To more vedeti samo kak učitelj. Gospod dopisnik, svetujemo vam, da opustite napade na duhovnike, ker tako ravna jo le propali ljudje. In če ne boste ubogali, boste nesrečno umrli. Pustite politiko, ker je to previsok predmet za vas, ampak lotite se vestno svoje dolžnosti. Podpisal bi se, pa ni treba, saj veste dobro, kdo vas je tako lepo pobožal, namreč vaš najboljši katoliški prijatelj.

Trbovlje. Prestavljen je gospod inženir Kolka, kateri je bil tukaj zelo priljubljen, v Zagorje. Namesto njega je prišel iz Zagorja k nam inženir Pič za obratnega vodjo nove separacije. Ta mož ne uživa delavskih simpatij ter je pričakovati, da pride iz Trbovelj v svet marsikatera notica. — Opazovalec.

Trbovlje. Tukajšni delavci so še od zadnjega poskušenege štrajka razburjeni. A ni čuda, ako pomislimo, da zasluži en delavec na dan samo 96 vin., in si mora ta svoj grenki kruh še globoko pod zemljo v nevarnosti in potu služiti. Seveda, premogarska družba si razne naprave in priprave omišljuje, pri katerih si neki delavci razne bolezni nakopavajo. Take naprave stanejo veliko denarja, delavec bi pa ne smel še toliko zaslužiti, da bi sebe in svojo družino pošteno preživil. Razmere so se v Trbovljah zelo poslabšale. Brutalni nastop napram delavcem in pičel zaslužek dovolj jasno kažeta, kakšne so razmere pri nas.

Vransko. V številki 42 z dne 15. aprila ste priobčili iz Vranskega notico, da bodo napredni gospodje ovinkarji iz Celja dne 17. aprila priredili na Vranskem nekaj socijalni kurz liberalne zveze narodnih društev, in napovedali ste jim slab „kšeft“. Čestitamo! postali ste res prerok. Pri prvem napovedanem zborovanju dopoldne je kazalo namreč na tako slab kšeft, da radi pomanjkanja poslušalcev še „trgovine“ odprli niso, in so morali z liberalnimi frazami nadeti spretni govorniki težko breme do 4. ure popoldne prenašati, ker šele takrat so mogli zatvornice zgovornosti pred 50 do 60 poslušalci. — med temi 25 dam — odpreti, in navzoče dame in damice za cirilmetodarijo, posojilnice itd. navduševati. Tajna agitacija po trgu od hiše do hiše s polo, razglaševanje pred cerkvijo po tržkem redarju „kdor hoče olikan biti, naj se udeleži“, čarobni sijaj slovečih govornikov, jih je le malo privleklo na liberalne limanice. Le nekaj tržke inteligence, dva ali trije iz okolice, kot inteligenca iz St. Jurja, je čutilo potrebo olike dr. Karbe, Jakšeta, dr. Lipolda, Kodermana in še Prekoršeka.

Črešnjevec. Prijatelj Kresnik nas prosi, da bi z ozirom na dopis v 24. številki „Straže“ od 28. febr. prinesli sledeči popravek: — Ni res, da bi imel en par volov v reji od g. Rasteigerja v Slov. Bistrici, res pa je, da sem kupil že več parov volov od g. Rasteigerja, ter tudi že več parov volov g. Rasteigerju prodal, in sicer sploh eden drugemu proti gotovemu plačilu. — Ni res, da bi imel par volov v reji od očeta svojega pastirja, res pa je, da stojim v živinski kupčiji z očetom mojega šolarja že čez 30 let, in sem kupil za gotov denar že čez 20 parov najlepših volov z njim, in sicer ta zadnji par pred enim letom. — Ni res, da bi bil v „Straži“ omenjeni fant moj pastir, temveč tisti je že tri leta pri meni, da obiskuje na Črešnjevcu brezredno šolo, katera je pod vodstvom g. nadučitelja Polanca na jako dobrem glasu.

Sv. Bolfenk pri Središču. V nedeljo dne 24. aprila bo pri nas pri poznem cerkvenem opravilu mladinska svečanost, pri kateri bo pridigoval prof. dr. Hohnjec iz Maribora. Krščanska slovenska mladina, pridi!

St. Lenart v Slov. gor. Okrajno glavarstvo v Mariboru je razveljavilo z odlokom z dne 1. aprila t. l. volitve delegatov v okrajno bolniško blagajno, ki so se vršile dne 1. avgusta 1909. Komisija, sestojeca iz samih pristnih Nemcev, je uganjala pri skrutinju take nepravilnosti, da je vkljub temu, da je bila slovenska stranka v večini, razglasila zmago Nemcev. Slovenci so se proti temu nezaslišanemu početju pritožili in pritožbi se je torej ugodilo. Šentlenartsko nemčurstvo si v svoji kroniki zopet lahko zaznamuje interesanten pojav — dolgi nos.

Mozirje. Ne vem, ali naš napredni župan še vedno misli, da je med starimi študenti v Gradcu, ki se kaj radi oborožujejo s pasjim bičem, katerega tudi tako zvani liberalni olikanci rabijo proti klerikalcem, ali pa se mu je pripetilo kaj drugega. Zgodilo se je dne 17. t. m. Ta dan je naš miroljubni župan, vzor liberalnih olikancev, hodil po trgu, vihteč pasji bič po zraku, in klical: faloti, lumpi, gavnerji, tatovi, ravberji. Na to vpitje je nekdo že mislil hitei po policaja, a kmalu se je potolažil, ko je videl, da je le g. župan. V gostilni pri Truntkovem Kolencu so bili naš g. župan tudi silno slabe volje, in so hudo godrnjali in zabavljali, rekoč: ti črni klerikalci so tako hudobni, da bi enemu celo denar iz žepa vkradli, in da celo na svoje sorodnike streljajo. Oho g. župan, tu pa primite svoje pristaše za nos in pomislite, da zadeva to le vaše somišljenike, ker je jasno in znano dovolj, da je celo dopisnik Smrdokavke kradel denar neke mu možu v gostilni. Priče na razpolago. Kdo pa je iz hudomušnosti streljal pse, in mesto zajca voznika? Mislim, da je Vam znano dovolj — klerikalci gotovo ne, še manj pa sorodniki. Ne razburjajte se preveč g. župan, da ne bi Vam in vašim sorodnikom škodovalo na ugledu in zdravju. Ako bodete še enkrat na enak način izzivali, potem smo primorani napisati kaj o nekih dvobojih in drugih nežno grenkih žaloigrah. Za sedaj pa želimo vsem skupaj dober tek, in po obedu si zapojmo znano lovsko pesem: Na bregu pri Krajncu en zajček zbeži, razjarjen mlad lovec pa psa ustrelil; vse hujše za vodo pa voznik kriči, po hrbtu in nogah mu tekla je kri. — Zdravo.

Ložnica pri Žalcu. Ne vemo, ali na nobene policijske ure za gotove gostilničarje na Zgornji Ložnici. Poleg ukanja, priduševanja in kričavega petja pijancev čuje se večkrat pozno v noč tudi nesramno zabavljanje na pristaše Slovenske kmečke zveze.

strele iz revolverja in divje vpitje liberalno-naprednih ponočnjakov. Posebno se odlikujejo pri nekem svobodomiselnem, ki nima niti pravega dovoljenja za gostilniško obrt, toliko manj za točenje žganja. Roka pravice, kje si? Ali spiš?

Halleyev komet.

Halleyev komet se bliža. Pred nekaterimi dnevi ga je bilo videti še samo na astronomične daljnogled in s prostim očesom ga ni mogel nihče in nikjer videti. Sedaj ima sicer že svetlobo zvezde četrte vrste ali zaradi jutranje zarje, ga tudi sedaj še ni mogoče videti s prostim očesom. Repa njegovega pa tudi na daljnogled še ni mogoče opazovati. Sredi maja bo komet popolnoma jasen, a videli ga bodo samo tisti, ki bodo vstajali dve uri pred solnim vzhodom.

Po fotografijah, napravljenih v Čikagu na Jerkesovi astronomični postaji, se je izračunalo, da je Halleyev komet v premeru 300.000 km širok, torej okroglo 50krat širši, kakor naša zemlja. Kometov rep, ki je približno 22.000.000 km dolg, obstoji iz samih neškodljivih plinov, ki so še laglji, kakor zrak.

Znanost je dognala, da pride Halleyev komet vsakih 75 let v bližino zemlje. Halleyev komet je videl leta 240 pred Kristom premaganje Kartage, leta 163 pred Kristom zavzetje Jeruzalema pod vodstvom Jude Makabeja, leta 87 pred Kristom revolucijo v Rimu, leta po Kristu ga je popisal rimski pisatelj Flavius Josephus. Leta 451 je gledal ta komet premaganje Atila, leta 610 je oznanil Mohameda. Leta 1606 je bil posebno svetel; smatrali so ga za napovedovalca bitke pri Hastingsu in mu pripisovali, da je povzročil smrt kralja Haralda in grškega cesarja Konstantina Dukasa. Leta 1145 je imel modro barvo in je veljal za napovedovalca druge križarske vojne. Zadnjikrat se je prikazal meseca avgusta leta 1835, in ga je bilo videti do maja 1836.

Kranjsko.

Velik požar. Vas Brdo pri Radovljici na Gorenjskem je postala dne 16. t. m. žrtev požara. Ob 9. uri dopoldne je začela goreti neka lesena hiša v Brdu. Ker so hiše na gosto postavljene, jedna poleg druge, in s slamo krite, se je ogenj hitro razširil na vso vas. Obvarovati sta se mogli samo 2 hiši. Zgorelo je vse: orodje, pridelki, živež, mnogo živine in tudi ena kmetica. Nesrečni ljudje so zavarovani samo za male svote. Nesreča je bridko zadela vse prebivalce, vsi so si rešili samo to, kar so imeli na sebi. Zadnja leta se požari na Kranjskem kar čudovito širijo.

Zmaga S. L. S. v Vipavi. Pri občinskih volitvah, ki so se vršile minoli teden v prijaznem vipavskem trgu, je zmagala v vseh treh razredih lista S. L. S. S tem si je S. L. S. po dolgoletnem boju prvič priborila večino v občinskem odboru.

Hofrichter II. na Kranjskem.

Nenavadno čuden slučaj, enak Hofrichterjevega, se je dogodil gospej Mariji Hammerlitz v Čevcah pri Dolnem Logatecu na Kranjskem.

Dobila je dne 3. aprila pismo z navideznim podpisom dr. Levičnika v Ljubljani, in škatljico, v kateri so se nahajale strupene pilule. V pismu se priporoča gospej Hammerlitz, naj za njeno bolezen rabi poslano zdravilo, ker si bo s tem zopet pridobila zdravje. Pisma seveda ni pisal dr. Levičnik, on tudi ni poslal strupa, ampak oboje je poslal neki še doselej neznan hudobnež, z namenom, gospo Hammerlitz zastrupiti. Kakšni nameni so vodili pošiljatelja, se bo skoraj pokazalo.

Gospa bi bila poslani strup brezdvomno zavžila, ko bi jej njen soprog tega odločno ne branil. Pismo in škatljico s strupom je Hammerlitz poslal dr. Levičniku, ki je oboje oddal sodni. Policija je skrbno na delu in išče z vso energijo zločinca. Preiskavo vodi sodnik dr. M. vitez pl. Graselli. Posebno skrbno se povprašuje po dotični osebi, ki je oddala dne 3. t. m. na ljubljanski pošti dotično škatljico.

Najnovejša poročila pravijo, da so zločinca že na sledu, ter da je pri tem hudonem dejanju soudeleženi več oseb, ki so že aretirane. Koliko je dejanske resnice na tem, se bo skoraj dognalo.

V Logatecu, Ljubljani in tudi drugod je vzbudil ta slučaj mnogo pozornosti. Rodbina Hammerlitz je zelo ugledna in priljubljena v vseh krogih.

Primorsko.

Volitve v goriškem slovenskem veleposestvu bodo v soboto, dne 23. t. m. V ponedeljek, dne 18. t. m. so se zbrali veleposestniki v Gorici na posvetovanje, na katerem so se zedinili, da kandidirajo sledeče tri moze: Leopold Bolko, župnik Grča in Zuchiaty iz Medane. — Med liberalci vlada radi te volitve velika neenotnost. Zmerni liberalci hočejo stare kandidate, Gabršček hoče pa svojo listo, ki mu bo poslušna brezpogojno.

Mizarska zadruga v Solkanu je napovedala konkurz. V soboto, dne 16. t. m. so bili odpuščeni vsi delavci. Voditelj „Mizarske zadruge“, Konjedić mlajši, je odšel v Trst, ter vzel s seboj, kakor se govori, vse knjige.

Konkurzi v Gorici. Poleg „Mizarske zadruge“ je prišel v konkurz veliki trgovec Stua v Korminu. Konkurz je napravil tudi slovenski zlatar Aleksander Ambrožič. Bati se je še enega velikega konkurza.

Slovenska šola v Kopru. Koper, to v bližini Trsta se nahajajoče istrsko mesto, je znano po svojem zagrizenem italijanstvu. Ker je pa okolica slovenska, je umevno, da je v mestu mnogo Slovencev, ki se pa poitalijančijo, ker ni nobenih slovenskih šol. Da bi se temu odpomoglo, so sklenili koprski slovenski rodoljubi, na čelu jim odvetnik dr. Černe, ustanoviti slovensko šolo. Impuls k tej akciji je dala tragična smrt priljubljenega sodnika Josipa Simčiča, ki se je ponesrečil, kakor smo poročali, pri železniški nesreči pri Miljah, ko je vihar prevrnil vlak. Spominu tega moža hočejo z osnovanjem slovenske šole postaviti trajen spominek.

Narodno-obrambno delo.

Südmarkini načrti. Zadnje nedeljo, dne 17. apr. je v Celju zborovala spodnještajerska südmarkina župa. Udeležba je bila slaba. Več podružnic niti ni poslalo svojih zastopnikov. Sklenilo se je, da se naj Südmarka posebno ozre na Velenje in Soštanj. Südmarka namerava v teh dveh krajih začeti na isti način, kot v St. Ilju svoje naseljeniško delo. — Vsekako zanimivo je, da so glavni faktorji Südmarkine župe skoro sami — iči. Tako najdemo v odboru trda nemška imena: Ambrožič, Znidaršič, Breznik, Vošnjak itd. Spodnještajerski „Nemci“ se rekrutirajo iz — narodnih uskokov.

Dr. Hans Albani, protestantski pastor v Lipnici, in glavni propagator Südmarkinega naseljeniškega dela za St. Ilj, potuje zadnji čas pridno po Nemčiji in avstrijskih nemških mestih, ter predava o stanju in pomenu naseljevanja v St. Ilju. Med bogatimi Nemci nabira darove za protestantovske Švabe, ki so naseljeni na naši jezikovni meji. Dne 18. aprila je govoril Albani na zborovanju Südmarke v Ljubnem na Gornjem Štajerskem, kjer je specijelno razpravljal o stanju švabske kolonije v St. Ilju. Ta pastor je zbral že ogromne svote za Südmarko.

Na adresi nemških krščanskih socialcev. Protestantovski pastori so najpridnejši agitatorji za Südmarko. Mariborski Mahnert in lipniški Albani delujeta naravnost strastno, da bi na jezikovno mejo spravila čim več nemških protestantov. V St. Ilj in okolice je že dosedaj privandralo do 200 samih švabskih lurovcev. Če bo šla ta kuga tako naprej, bodo vendar enkrat krščanski socialci, ki še sedaj dejanski podpirajo Südmarko, prišli do spoznanja, da je Südmarka glavni faktor, ki dela tudi med katoliškimi Nemci na meji za „losvonromstvo“. Pa prepozno bo prišlo to spoznanje!

Kako je napravil zavedni Vipavec. Vzor moža našega narodnjaka se je pokazal neki po Vipavskem znani posestnik iz Goč. On je stalen odjemalec nekega trgovca v Ajdovščini in tako je prišel tudi prejšni teden k onemu trgovcu ter nakupil pri njem cel voz blaga. Ko je imel že vse naloženo, se spomni, da mu manjkajo še vžigalice. Vpraša po njih in trgovec mu ponudi cirilmetodarske. Ker pa naš mož zahteva one v korist obmejnih Slovencev, pravi trgovec, da jih nima. S tem pa še nista bila gotova. „Dobro“, pravi posestnik, „če pri vas kupujem toliko in že tako dolgo, smem pač tudi zahtevati od vas, da prodajate tudi vi naše vžigalice; če vam ni prav, tu imate svoje blago nazaj!“ In zložil je trgovec vse blago z voza nazaj, šel s praznim vozom nazaj v Vipavo in tam rajši kupil blago kakor pri liberalnem trgovcu, ki na tak način bojkotira naše narodno-obrambno delo. Somišljeniki! Odločnost povsod, nikjer popustljivost! Pri vseh trgovcih zahtevajte odločno naše vžigalice v korist obmejnih Slovencev! Za nami stoji naše narodno probujeno ljudstvo!

Za obmejne Slovence. Večje število obrabljenih poštinih znamk je nabrala Angela Kolar in Janez Prelog iz Borec. Hvala!

Narodno gospodarstvo.

Zrebcarna v Račjem pri Mariboru. Cesar je z odlokom dne 2. aprila potrdil ustanovitev Zrebcarne na Račjem. Ta zrebcarna je druga te vrste v naši državni polovici. Dosedaj se nahaja edina taka zrebcarna v Dolni pri Badovcih v Galiciji, pač pa imajo Madžari pet zrebcarn. Ta zrebcarna bo za alpske dežele velike gospodarske važnosti.

Sprememba glede poročil o stanju setev in letini. Dogovorno z glavnimi kmetijskimi korporacijami in z drugimi prizadetimi čimtelji, je sklenilo poljedelsko ministrstvo, da dosedanja poročila o stanju setev in o letini primerno preuredi ter da se prične s to preuredbo že začetkom letošnje poročevalne dobe.

Preuredba obstoji v glavnem v tem, da ne bodo poročevalci poročali poljedelskemu ministrstvu na doslej običajen način, to je, da ne bodo rabili za stanje setev in letine poljubno izbrane in raznopomenbene izraze, ampak da bodo morali izraziti to z natančno določenimi števili. Za poročanje o glavnih žitnih pridelkih (pšenici, rži, ječmenu, ovsu in koruzi) se uvedejo nanovo in za poskus stvarne cennitve.

Obenem se je ukrenilo vse potrebno, da se doslej poročil o stanju sadja in grozdja ne bo več priobčevalo v splošnih poročilih, marveč da bodo morali poročati o tem posebni, za to postavljeni poročevalci

in da se izda za to posebno poročilo. To poročilo bo slično onemu, kakoršno se je doslej razpošiljalo glede hmelja.

Z razpošiljanjem uradnih poročil o stanju setev in o letini se začne koncem aprila 1910 in razpošiljala se bodo do novembra.

Monopol na vžigalice. Voditelji raznih strank v dunajski poslanski zbornici so bili dne 20. aprila pozvani v finančno ministrstvo, da se izrazijo o mnenju svojih strank z ozirom na nameravani monopol na vžigalice. Kakor znano, bi naš finančni minister Bilinski rad uvedel celo vrsto novih davkov, med katerimi bi bila za ljudske sloje najobčutnejša davek na vino in monopol vžigalic. Eden je krivičnejši od drugega in bi nemilo zadal širše mase našega ljudstva. — Pri razgovoru je finančni minister omenil, da je neka družba že stavila državni ponudbo, da bi za 10—15 let vzela v najem uravnavo in iztirjatev davka na vžigalice. Po mnenju te družbe bi se naj prodajale vžigalice v bodoče po 4 vin. škatljica. Ta družba je ponudila državi letnih 15 milijonov kron. — Strankini voditelji so izjavili, da sedaj še ne morejo izraziti stališča svojih strank glede na ta monopol; treba se je prej temeljito posvetovati o tej pereči zadevi. Splošno mnenje pa je bilo, da bi bilo nesmiselno in za finance škodljivo, če bi se ta monopol dal privatni družbi v najem. Dr. Gessmann je bil mnenja, da bi se naj kje drugje našlo nove davčne dohodke, a ne pri vžigalicah. Finančni minister pa je izjavil, da je zadeva že dozorela, le tehnični razlogi še delajo ovire.

Književnost in umetnost.

Zanimiva predavanja. V Jakopičevem paviljonu v Ljubljani imamo zopet razstavo naših poštvalnih umetnikov. Že pogum naših umetnikov, ki jih vsa neodpustljiva malomarnost in brezbriznost naše „intelligence“ in premožnih krogov ni oplašila, da so priredili v kratkem času že drugo razstavo, je občudovanja vredna. A sedaj so šli še dalje. Spoznali so, da je neuspeh v veliki meri kriva minimalna umetniška izobrazba naše publike. Radi tega so zamislili misel, ob originalih na razstavi sami seznanjati občinstvo z deli naših umetnikov in tako umetniško pojmovanje dvigati in širiti. In že so tudi vdejsvovali to velevažno kulturno zadevo. Profesor Žmitek je minulo soboto in nedeljo predaval v Jakopičevem paviljonu o razstavljenih umotvorih. Dokaj številno zbrano občinstvo je pazljivo sledilo izvajanjem umetnika in odneslo marsikatero plodonosno kal. Profesor Žmitek bo svoja predavanja še nadaljeval. Želimo našim umetnikom največ uspehov in upamo, da se bo tem potom estetično pojmovanje med nami dvignilo.

Razgled po svetu.

Amerikanci romajo v sveto deželo. Amerikanski katoličani so priredili veliko romarje v sveto deželo in druge svete kraje. Vodi jih škof Lenihana. Veliko veselje je napravil romarjem s tem, da je na dan vstajenja opravil sveto mašo pri svetem grobu. Obiskali so zraven tega vrt Getsemani, maslinsko goro, Tabor, Betlehem, Jordan itd. Vse to napolnjuje katoličane s svetimi občutki, ker so hodili po krajih, kjer je hodil, trpel in umrl naš Gospod. Sedaj so na potu v Rim, da se poklonijo svetemu očetu. Iz Rima gredo dalje na Bavarsko, da vidijo svetovnoznane zgodovinske predstave trpljenja Gospodovega v Oberammergau. Končno na romanju obiščejo tudi Lurd, da izkažejo masabeljski devici svojo čast.

Katolicizem. Dandanes, ko nasprotniki cerkve povsod naglašajo, da cerkev vedno bolj propada in da jo je treba uničiti, ona vendar pri vseh teh bojih cvete in krasno napreduje. Ne smemo se omejiti na cerkev samo ene države ali pokrajine, ker je razširjena po vsem svetu; potreba je, da premotrivamo njeno napredovanje v celoti in opazili bomo, da ne pojema ne na številu, ne na veljavi, ne na notranji in ne na zunanji moči, ampak ravno nasprotno, da v vsakem oziru napreduje. Dva primera bodeta to našo trditev pojasnila in potrdila:

Na Škotskem je bila katoliška cerkev v prejšnjih stotletih preganjana in skoro zatrta. Leta 1800 je bilo komaj 30.000 katolikov, 2 škofa, 40 duhovnov in 12 cerkev. Leta 1879 je bil 1 nadškof, 2 škofa, 227 duhovnov, 394 cerkev, vernikov pa 300.000. Dandanes pa sta na Škotskem 2 nadškofa, 4 škofi, 394 cerkev, 262 katoliških šol in 518.629 katoličanov. Iz številk je razvidno, da je v četrt stoletju naraslo število katoliških šol in da se je število vernikov podvojilo.

Koreja, sedanja japonska provinca, nam nudi isto sliko napredujočega katoliškega duha. Leta 1908 je bilo tam že 5000 odraslih katoličanov.

Ti in mnogi drugi primeri jasno pričajo, s kako čudovito močjo se širi katoliška cerkev, četudi odpadajo pri nas mnoge suhe veje in jo nasprotniki na vse kriplje skušajo zatreti. Katoliška ideja zmaga vedno in povsod.

NAŠIM GOSPODINJAM

priporočujemo priznano najboljši pridelek za kavo „ZAGREBSKI pravi FRANCK“ s kavnim mlinikom, kot izvrstni domači izdelek.

Mlinarji pozor!

Prodajam za nizko ceno, zaradi opustitve obrti francoske mlinarske kamne, (Französische Mühlesteine) še novi, malo rabljeni. Alojz Kupec, pošta Sv. Pavel pri Preboldu, Štajersko. 53

XXXXXXXXXXXX

Hlapec, priden in zanesljiv se sprejme takoj pri nekem župnišču na Koroškem. Več pove uredništvo Straže.

XXXXXXXXXXXX

St. Ilj v Slov. goricah.

Krasno posestvo, ob železnici in državni cesti, ki meri okrog 20 oralo najlepše zemlje, z zidanimi poslopji se proda kakemu Slovincu. Naslov pove uredništvo Straže. 45

XXXXXXXXXXXX

Zaloga pohištva

Franc Pleteršek,

Maribor, Koroška ul. 10

priporoča čast. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo raznovrstnega pohištva, iz trdega in mehkega lesa. Orave za kuhinje, jedilnice, spalnice. Divane, vložnike, matrace, stole, ogledala. Železne postelje za otroke.

Vse po najnižjih cenah. Domače delo.

Nagrobne vence

v vsakovrstnih izpeljavah,
trake z napisi, in sveče za pogrebe priporoča
Goričar & Leskovšek v Celju

trgovina s papirjem in pisalnim orodjem.

Na debelo in drobno!

220

Na debelo in drobno!

Delavnica za popravila!

Točna postrežba!

Dobro! Po ceni!

Velika zaloga ur, dragocenosti, srebrnine in optičnih stvari po vsaki ceni.

Tudi na obroke! Ilustr. cenik zastoj! Gramofone od 20 do 200 K.

Niklasta remont-ura	K	3-50
Pristna srebrna ura	"	7-
Original omega ura	"	18-
Kuhinjska ura	"	4-
Budiljka, niklasta	"	3-
Poročni prstani	"	2-
Srebrne verižice	"	2-

— Večletna jamstva.

Nasl. Dietinger
Theod. Fehrenbach

urar in očalar

Maribor, Gosposka ulica 26.

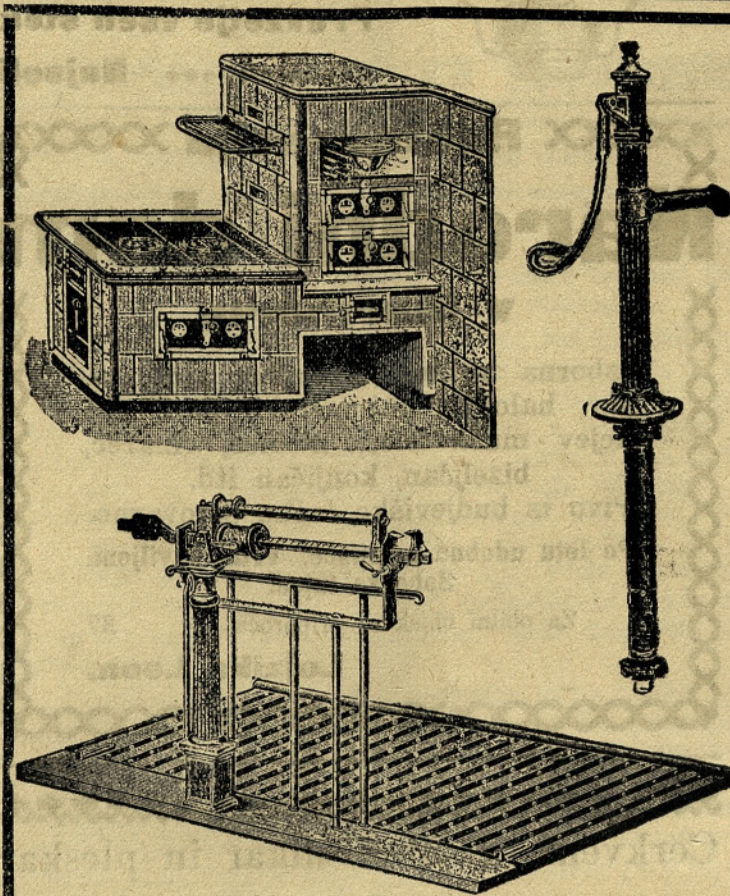
Kupujem zlatino in srebro.

Za obmejne Slovence!

Od vsakih 1000 K, za katere se kdo zavaruje za življenje pri meni, odstopim 4 K na me od-
: padajoče provizije, za obmejne Slovence. ::

Franc Pograjc, glavni zastopnik „Vzajemne zavarovalnice“, Maribor, Fabrikgasse 21.

Sprejemam zavarovanja proti ognju pod najugodnejšimi pogoji. 42

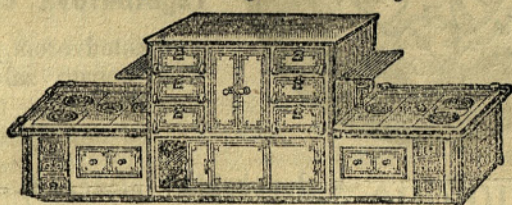
Stavbeni in umetni ključavničar, oblast.

koncesionirani vodovodni instalater

Ivan Rebek, Celje

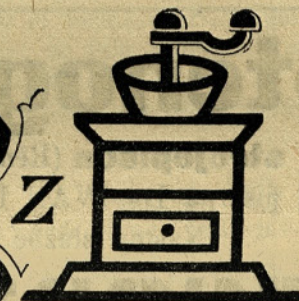
Poljska ulica št. 14.

Se priporoča zadrugam, občinam, korporacijam in zasebnikom za cenjena naročila, namreč za navadne, kakor tudi umetno izdelane železne ograje, kakor tudi vrata, bodisi za vrte, dvorišča, cerkve, grobove itd., štedilna ognjišča vseh sistemov za zasebnike, gostilne ali zavode. Prevzamem napeljavo vodovodov iz studencev, vodnjakov s hidraličnimi vidri. Izde-
lujem vsake vrste tehtnice, tudi premostne (Brückenwagen), prevzamem iste kakor tudi uteže v popravilo. Napeljujem strelovode ter prevzamem sploh vsa v mojo stroko spadajoča dela in izvršujem ista točno in solidno, vse po zmernih cenah.

Tovarna za peči H. KOLOSEUS
Wels, Gornje Avstrijsko.

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa, emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele, restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparom, s plinom in peči na plin. Dobe se v vsaki trgovini, kjer ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni Koloseus-štedilniki in manj vredni izdelki naj se vračajo. Ceniki zastoj.

Zagrebski Franck

kot tovarniško znamko
priporočujemo *najboljši* pridatek
kot priznано za kavo!

Sl. zagan Y 1655, 1-101

Cerkveni in sobni slikar in pleskar

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasinogasse šte. 2.

Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu občinstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob, društvenih odrov, napisov na steno, deske, plošče in steklo ter za vsa v pleskarsko in slikarsko stroko spadajoča

:: dela. :: 53

Postrežba točna! :: :: :: Cene nizke!

Zahtevajte v gostilnah katoliško narodne liste: Slov. Gospodar, Straža.

Naš Dom, Slovenec!

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½% brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljišča po 5% do 5½% brez in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjšimi stroški.

— Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev. —

Brezplačno reševanje vseh zadev.

4

Na drobno. Priporoča se

galanterijska, norimberška in

Postrežba točna modna trgovina

Na debelo.

Prica & Kramar, Celje

na voglu Graške in Okrožne ceste Cene nizke!!

ROBERT DIEHL, žganjarna, Celje,

priporoča svojo doma žgano slivovko, tropinovec, vinsko žganje, brinjevec kakor tudi

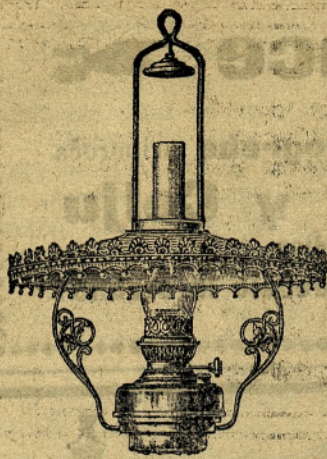
**štajerski
konjak.**

Umetni zavod za slikanje na steklo
Maks Tušek : Ljubljana
Sv. Petra nasip št. 7

se priporoča preč. duhovščini in cerkvenim predstojnikom
 za izdelovanje slikanih cerkvenih oken, in vse v to stro-
 ko spadajoča dela po najnižji ceni.

Načrte in proračune na razpolago.

Edina štaj. narodna steklarska trgovina
 na debelo in na drobno

Franc Strupi : Celje

Graška cesta

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste
 posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za podobe.

Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in priv. stavbah.

..... **Najsolidnejša in točna postrežba.** .....

Volneno

blago, cefiri, batisti in perilni
 kambrik za ženske obleke v veli-
 kanski izberi in po čudovito
 nizkih cenah se dobi v narodni
 veletrgovski hiši

R. Stermecki, Celje

Vzorec proti vrtni zastoj in pošiljatev
 čez K 20— franko. Prepričajte se o
 „Bomba“ tkanini, katera je preiskušena
 najboljša za žensko in moško perilo. —
 Kos 23 met. franko K 15.50. Cajgasti
 ostanki po 20 met. trpežni K 8—, fini
 K 10—, zelo fini K 12—. 3

Restavracija

Narodni dom

v Mariboru.

Izhorna kuhinja, izvrstna vina ka-
 kor: haloško, ljutomersko, dr. Thur-
 nejev muškatelec, mozlec, vinarec,
 bizeljčan, konjičan itd.
 Pivo iz budjeviške češke pivovarne.
 Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni.
 Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča 37
Lojzika Leon.

Nikoli več

ne bodem menjal mila, od-kar rabim Berg-
 manovo Steckenpferd-lilijino milo (znamka
 Steckenpferd) od Bergmanna & Co., Tešin na
 Labi, ker je to milo najbolj učinkujoče od
 vseh drugih zdravilnih mil zoper pege; pospe-
 šuje tudi, da ostane polt sveža in lepa. Komad
 stane 80 vin. in se dobi v vseh lekarnah,
 drožerijah itd.

Svoji k svojim!

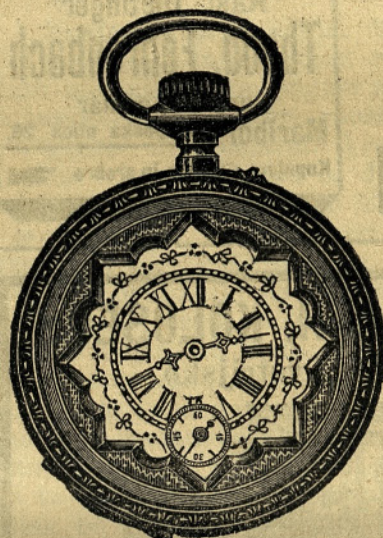
Urar, očalar
in zlatar

Franjo Bureš

Maribor

Tegethofova cesta 33

pred kolodvorom, priporoča
 svojo bogato zalogo zlat-
 nine, srebrnine, ur i. t. d.
 po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in
 jasnim glasom iz najboljših tovarn.
 10 Priznana najboljše igle za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Stenografa

ob enem **strojepisca** (Remington-sistem), sprej-
 me takoj pisarna DR. IVAN BENKOVIČ v Celju.

Nastop službe takoj. 33

Brzjavi: „Kamnoseška in-
 dustrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamno- seško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška
 ::: obrt s strojnim obratom. :::

Izvrševanje vseh stavbenih del:
 kakor stopnic, fasad, podbojev,
 pomolov, nastavkov itd. iz različ-
 nih kamenov in cementa. :::

**Specialna delavnica in podo-
 barski atelje za umetna cerkvena
 dela kakor:** altarjev, obhajilnih
 miz, prižnic, kropilnih in krstnih
 ::: kamnov itd. :::

Brušenje, puliranje in struganje
 ::: kamena s stroji. :::

**Mnogoštevilna zaloga nagrobnih
 spomenikov iz različnih marmornih
 vrst granitov in sijenitov po razno-
 vrstnih narisih in nizkih cenah.**

**Naprava zidanih ali betoniranih
 ::: rodbinskih grobišč (rakev).:::**

**Tlakovanje cerkva, dvoran in
 hodnikov s šamotnim ali cementnim
 ::: tlakom. :::**

**Izdelovanje pohištvenih plošč iz
 različnih najbolj idočih marmornih
 ::: vrst v vseh oblikah. :::**
**Popravljanje spomenikov, udela-
 ::: vanje napisov v iste. :::**

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na-
 vadno po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4%.
 Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in
 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se spre-
 jemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obre-
 stovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so
 poštne hranilne položnice na razpolago (šek konto
 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni
 varnosti po 4%, na vknjižbo sploh po 5%, na
 vknjižbo in poročstvo po 5%, in na osebni
 kredit po 6%. Nadalje izposojajo na zastavo vre-
 dnostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih za-
 vodih prevzame posojilnica v svojo last proti po-
 vrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo
 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica
 brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne
 in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izven
 praznikov. — V uradnih urah se sprejema in iz-
 plačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12.
 dopoldne in od 2.—5. dopoldne. 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnice.